

Dziennik Urzędowy C 169

Unii Europejskiej

Wydanie polskie

Informacje i zawiadomienia

Rocznik 63

15 maja 2020

Spis treści

II *Komunikaty*

KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH UNII EUROPEJSKIEJ

Komisja Europejska

2020/C 169/01	Komunikat Komisji Wytyczne UE dotyczące stopniowego wznowiania usług świadczonych turystom oraz protokołów zdrowotnych w placówkach branży hotelarsko-gastronomicznej – COVID-19	1
2020/C 169/02	Komunikat Komisji Wytyczne dotyczące stopniowego przywracania usług transportowych i połączeń – COVID-19	17
2020/C 169/03	Komunikat Komisji Skoordynowane podejście etapowe zmierzające do przywrócenia swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych – COVID-19	30

PL

II

*(Komunikaty)*KOMUNIKATY INSTYTUCJI, ORGANÓW I JEDNOSTEK ORGANIZACYJNYCH
UNII EUROPEJSKIEJ

KOMISJA EUROPEJSKA

KOMUNIKAT KOMISJI

Wytyczne UE dotyczące stopniowego wznawiania usług świadczonych turystom oraz protokołów zdrowotnych w placówkach branży hotelarsko-gastronomicznej – COVID-19

(2020/C 169/01)

I. Wstęp

1. W dniu 15 kwietnia 2020 r. Komisja, we współpracy z przewodniczącym Rady Europejskiej, przedstawiła europejski plan działania ⁽¹⁾ dotyczący stopniowego wycofywania środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się pandemii COVID-19. Określono w nim kryteria i zalecenia dla państw członkowskich dotyczące warunków zniesienia tych środków oraz przywrócenia swobodnego przepływu osób. Działania powinny być stopniowe, a ich kluczowymi elementami powinny być konieczność zachowania bezpiecznej odległości między osobami oraz środki w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli.
2. W związku z tym, że sytuacja w zakresie zdrowia publicznego zaczyna się poprawiać, państwa członkowskie rozważają znoszenie „ograniczeń ogólnospołecznych”. To z kolei pozwoli przygotować bezpieczne złagodzenie środków zapobiegawczych i ochronnych, w szczególności powszechnych ograniczeń podróży.
3. Po ostatecznym zniesieniu ograniczeń podróży oczekuje się, że obywatele będą stopniowo wznawiać podróże krajowe i wewnątrzunijne.
4. Zbyt szybkie zniesienie ograniczeń może spowodować nagły wzrost zakażeń. Do czasu udostępnienia szczepionki należy rozpatrywać potrzeby i korzyści związane z podróżami i turystyką na tle ryzyka ponownego wzrostu przypadków, który wiązałby się z koniecznością ponownego wprowadzenia środków izolacji.
5. W miarę luzowania środków izolacji konieczna będzie jak najdalej posunięta rozważa pod względem utrzymania środków w zakresie zachowania bezpiecznej odległości między osobami, aby można było bezpiecznie wznowić działalność turystyczną, ponieważ z definicji przyciąga ona ludzi z różnych obszarów geograficznych.
6. Priorytetem pozostaje ochrona zdrowia obywateli, w tym pracowników sektora turystyki i turystów.
7. W wytycznych określono wspólne obiektywne i niedyskryminujące ramy umożliwiające obywatelom, organom publicznym, przedsiębiorstwom i zainteresowanym stronom prowadzącym działalność w sektorze turystyki stopniowe przywrócenie usług świadczonych turystom.
8. Wytyczne zawierają kryteria i zasady bezpiecznego i stopniowego przywracania działalności turystycznej oraz opracowywania protokołów zdrowotnych dla placówek branży hotelarsko-gastronomicznej.

⁽¹⁾ Komisja Europejska (KE). Europejski plan działania prowadzący do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417\(06\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417(06))

9. Wytyczne opierają się na opinii Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) ⁽²⁾. Uwzględniają one Europejski plan działania prowadzący do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19 ⁽³⁾ i powinny być realizowane wraz z tym planem działania. Wytyczne te należy odczytywać w powiązaniu z wydanymi przez Komisję wytycznymi dotyczącymi ograniczenia innych niż niezbędne podróży ⁽⁴⁾, korzystania ze swobodnego przepływu pracowników ⁽⁵⁾, środków zarządzania granicami ⁽⁶⁾, marynarzy, pasażerów i innych osób znajdujących się na pokładach statków ⁽⁷⁾ oraz stopniowego przywrócenia usług transportowych ⁽⁸⁾, jak również z komunikatem „Skoordynowane podejście etapowe zmierzające do przywrócenia swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych” ⁽⁹⁾. Ponadto Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy (EU-OSHA) opublikowała ogólne środki bezpieczeństwa w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące powrotu do miejsca zatrudnienia ⁽¹⁰⁾.

II. Zasady bezpiecznego i stopniowego przywrócenia działalności turystycznej

10. Przy podejmowaniu decyzji o ewentualnym rozluźnieniu rygorystycznych ograniczeń ogólnospołecznych ⁽¹¹⁾ w celu umożliwienia wznowienia działalności turystycznej państwa członkowskie powinny starannie rozważyć następujące kryteria:

10.i *Zachorowalność na COVID-19 spadła do niskiego poziomu*

Głównym warunkiem rozluźnienia ograniczeń ogólnospołecznych wprowadzonych w związku z COVID-19 i wznowienia działalności turystycznej są dowody epidemiologiczne świadczące o tym, że rozprzestrzenianie się choroby znacznie zmalało i ustabilizowało się w dłuższym okresie, a także prawdopodobnie pozostanie stabilne przy zwiększonej liczbie turystów.

10.ii *Zapewniono wystarczające zdolności systemu opieki zdrowotnej*

Należy zapewnić wystarczającą wydolność systemu opieki zdrowotnej dla miejscowej ludności i turystów, tak aby w razie nagłego wzrostu zachorowań opieka podstawowa, opieka szpitalna i intensywna opieka medyczna nie były przeciążone. Byłoby to szczególnie ważne na szczeblu regionalnym, w przypadku regionów turystycznych, które mogą spodziewać się większej liczby odwiedzających. Dotyczy to np. kurortów, obszarów w pobliżu plaż, atrakcji turystycznych itp., które nie zawsze znajdują się blisko infrastruktury opieki zdrowotnej. Na oddalonych obszarach turystycznych świadczenia zdrowotne mogą być dostępne w ograniczonym zakresie, a w przypadku spodziewanego dużego napływu dodatkowych odwiedzających może być tam wymagane wdrożenie dodatkowych mechanizmów reagowania, takich jak medyczna ewakuacja lotnicza itp. Należy stosować się do wytycznych dotyczących transgranicznej opieki zdrowotnej w przypadkach COVID-19 ⁽¹²⁾. Ponadto państwa członkowskie, których obywatele lub mieszkańcy zostali zakażeni podczas pobytu w innych państwach członkowskich, powinny ułatwić powrót takich osób do kraju.

10.iii *Funkcjonuje solidny nadzór i monitorowanie*

Przed rozluźnieniem środków, w tym wznowieniem turystyki, w państwach członkowskich muszą funkcjonować systemy umożliwiające monitorowanie zmian wskaźników wydolności służby zdrowia i reagowanie na te zmiany.

Wymagane jest zwiększenie zdolności w zakresie nadzoru i monitorowania na szczeblu lokalnym, w stosownych przypadkach zgodnie z unijnymi przepisami o ochronie danych, aby zapobiec zawleczeniu wirusa przez podróżnych do regionów turystycznych, a także przenoszeniu się wirusa z miejscowej ludności na turystów.

⁽²⁾ Zastrzeżenie: W niniejszych wytycznych omówiono, z punktu widzenia zdrowia publicznego, kwestie zapobiegania COVID-19 i kontroli tej choroby, z przeznaczeniem dla sektora turystycznego. Są to kwestie dotyczące klientów w okresie przed pobytem, w jego trakcie i po pobycie w danym obiekcie zakwaterowania, dotyczące personelu, a także klientów podczas wizyt w restauracjach, kawiarniach lub barach w związku z turystyką. Wytyczne nie dotyczą między innymi parków tematycznych czy parków rozrywki, muzeów ani rejsów wycieczkowych. Niniejsze wytyczne wskazują na zalecane podejście w sektorze turystyki przy jednoczesnym uznaniu specyfiki placówek turystycznych w UE/EOG.

⁽³⁾ Dz.U. C 126 z 17.4.2020, s. 1.

⁽⁴⁾ COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final oraz C(2020) 2050 final (Dz.U. C 102I z 30.3.2020, s. 12).

⁽⁵⁾ Komunikat Komisji w sprawie wytycznych dotyczących swobodnego przepływu pracowników podczas epidemii COVID-19, 2020/C 102 I/03.

⁽⁶⁾ C(2020) 1753 final (Dz.U. C 86I, z 16.3.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 3100 final (Dz.U. C 119I z 14.4.2020, s. 1).

⁽⁸⁾ C(2020) 3139.

⁽⁹⁾ C(2020) 3250.

⁽¹⁰⁾ COVID-19: POWRÓT DO MIEJSCA ZATRUDNIENIA – Dostosowywanie środowiska pracy i ochrona pracowników, <https://osha.europa.eu/pl/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>

⁽¹¹⁾ Zgodnie z opisem Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób zawartym w przeprowadzonej przez nie szybkiej ocenie ryzyka z dnia 23 kwietnia 2020 r.: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update>

⁽¹²⁾ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0403\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020XC0403(02)&from=EN)

10.iv *Zapewniono możliwość wykonywania testów*

Kluczowym kryterium europejskiego planu działania prowadzącego do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19 jest zapewnienie testów na dużą skalę w celu wykrywania zakażeń i monitorowania rozprzestrzeniania się wirusa w połączeniu z ustalaniem kontaktów zakaźnych i środkami izolacji w celu spowolnienia przenoszenia zakażenia. Brak możliwości testowania początkowo utrudniał stosowanie strategii opartych na badaniach przesiewowych populacji. Do celów wczesnej identyfikacji przypadków szybkie testy i diagnozowanie mają zasadnicze znaczenie ⁽¹³⁾. Należałoby zapewnić, aby również odwiedzający mieli równy dostęp do testów.

10.v *Ustalane są kontakty zakaźne*

Ustalanie kontaktów zakaźnych to skuteczny i niezbędny środek ochrony zdrowia publicznego służący kontroli COVID-19. Celem jest szybkie zidentyfikowanie osób, które miały kontakt z chorymi na COVID-19, i monitoring tych osób w celu ograniczenia dalszego przenoszenia zakażenia. W związku z ustalaniem kontaktów zakaźnych należy dopuścić dzielenie się odpowiednimi informacjami przez państwa odwiedzane przez zagranicznych turystów, a także, w razie potrzeby, gotowość do repatriacji obywateli. Ścisła współpraca i koordynacja między państwami członkowskimi w zakresie ustalania kontaktów zakaźnych będzie jeszcze bardziej istotna, gdy ponownie otwarte zostaną granice. Zbieranie i przechowywanie danych osobowych musi być zgodne z odpowiednim prawodawstwem UE, w tym z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych i dyrektywą o e-privacy.

Kluczowe elementy ustalania kontaktów zakaźnych szczegółowo omówiono w niedawnych wytycznych Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) ⁽¹⁴⁾ oraz, w odniesieniu do ochrony danych, w wytycznych dotyczących aplikacji wspierających walkę z pandemią COVID-19 ⁽¹⁵⁾ i wytycznych Europejskiej Rady Ochrony Danych ⁽¹⁶⁾. Komisja i państwa członkowskie opublikują protokół dotyczący zasad interoperacyjności w celu zapewnienia, aby zatwierdzone dobrowolne aplikacje umożliwiające ustalanie kontaktów zakaźnych mogły funkcjonować ponad granicami i były wiarygodne, niezależnie od tego, w którym europejskim państwie przebywają ich użytkownicy.

10.vi *Funkcjonują mechanizmy koordynacji i komunikacji*

Niezbędne jest funkcjonowanie mechanizmów zapewniających koordynację i komunikację między organami i podmiotami działającymi w sektorze turystyki, jak również między samorządami lokalnymi lub regionalnymi a rządem centralnym/regionalnym w państwach członkowskich. Ponadto konieczna jest transgraniczna koordynacja, wymiana informacji i komunikacja za pośrednictwem ustalonych kanałów wszędzie tam, gdzie dozwolona jest turystyka transgraniczna. W odpowiednim czasie przed ogłoszeniem środków przywracających ruch turystyczny państwa członkowskie powinny poinformować o tym pozostałe państwa członkowskie i Komisję oraz uwzględnić ich opinie. Oprócz mechanizmów określonych w załączonym komunikacie w sprawie przywrócenia swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych, należy w tym celu zwrócić się do Komitetu ds. Bezpieczeństwa Zdrowia, Komitetu Doradczego ds. Turystyki oraz skorzystać z innych istniejących kanałów koordynacji transportu i podróży, zgodnie z ich odnośnymi uprawnieniami.

Kluczowe znaczenie ma również przekazywanie informacji o ryzyku podróży i turystom, również za pomocą środków cyfrowych, w tym o kontekście lokalnym, o sposobie postępowania w przypadku podejrzenia zachorowania na COVID-19, o dostępie do służby zdrowia itp.

11. Rozluźnianie środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa powinno opierać się na podstawach naukowych, przy czym należy się kierować przede wszystkim względami zdrowia publicznego, i powinno przebiegać w sposób skoordynowany w każdym państwie członkowskim. Te skoordynowane ramy stanowią podstawę ponownego otwarcia przedsiębiorstw i usług związanych z turystyką. W związku ze zbliżającym się letnim sezonem urlopowym kluczowe znaczenie ma należyte doradztwo w zakresie zdrowia publicznego dla przedsiębiorstw i ośrodków turystycznych.

12. Należy ocenić lokalną sytuację epidemiologiczną, aby zbadać ogólne ryzyko związane z ponownym otwarciem działalności turystycznej, co pozwoli uniknąć przenoszenia się wirusa od turystów na ludność lokalną i odwrotnie.

⁽¹³⁾ Obecnie nie zatwierdzono i nie zalecono do stosowania do celów diagnostycznych żadnego szybkiego testu wykrywającego SARS-CoV-2.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final z 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_pl

13. Należy wprowadzić plany gotowości zawierające jasne kryteria ponownego zaostrożenia środków ograniczających, jeśli zajdzie taka potrzeba.
14. Zalecenia zawarte w europejskim planie działania prowadzącym do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19 obejmują zasady mające szczególne znaczenie dla sektora turystyki; należy ich przestrzegać, gdy turystyka zostanie wznowiona.
15. Znoszenie środków powinno być stopniowe. Środki o charakterze ogólnym należy zastąpić środkami bardziej ukierunkowanymi, które umożliwią stopniowe wznowienie życia społecznego i działalności turystycznej, pod warunkiem że zostaną wprowadzone proporcjonalne i skuteczne środki ochrony zdrowia turystów i pracowników.
16. Powrót do zatrudnienia powinien odbywać się zgodnie z „wytycznymi UE w sprawie bezpiecznego powrotu do miejsca pracy” ⁽¹⁷⁾ i w pierwszej kolejności powinien dotyczyć mniej zagrożonych grup i sektorów, które mogą ułatwić działalność gospodarczą, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad bezpieczeństwa i higieny pracy narzuconych przez pandemię.
17. Środki ograniczające usługi świadczone turystom, jak również środki ochrony zdrowia i środki zapobiegawcze powinny być ograniczone pod względem zakresu i czasu trwania do tego, co jest absolutnie niezbędne do ochrony zdrowia publicznego. Wszystkie środki powinny być obiektywne i proporcjonalne, a ponadto należy im umotywowane, adekwatne i właściwe dla specyfiki danej usługi, niedyskryminacyjne oraz powinny zapewniać utrzymanie równych warunków działania na jednolitym rynku.
18. ECDC, we współpracy z państwami członkowskimi i Wspólnym Centrum Badawczym, opracowuje i stale będzie aktualizować mapę ⁽¹⁸⁾ poziomu przenoszenia wirusa wywołującego COVID-19 na szczeblu niższym niż krajowy. Państwa członkowskie są proszone o dostarczanie danych w celu zapewnienia kompletności i aktualności tej mapy. Przyniesie to korzyści we wszystkich aspektach strategii deeskalacji (otwarcie/zamknięcie określonych sektorów gospodarki; ocena różnych strategii testowania; ocena skuteczności środków ochrony osobistej, itp.). Ponadto państwa członkowskie są proszone o dostarczenie aktualnych danych na temat możliwości szpitali, testowania, nadzoru i ustalania kontaktów zakaźnych oraz o publikowanie kryteriów znoszenia i nakładania ograniczeń. Mapa przenoszenia zakażenia i środki towarzyszące są przejrzystym narzędziem przekazywania na szczeblu UE informacji, które będą wykorzystywane przez organy, przewoźników i zainteresowane strony z branży turystycznej, jak również przez obywateli przy podejmowaniu odpowiedzialnych indywidualnych decyzji dotyczących planów urlopowych.

III. Wytyczne UE dotyczące protokołów zdrowotnych dla placówek branży hotelarsko-gastronomicznej

19. W tej części wytycznych zaproponowano zasady, które mają pomóc państwom członkowskim w opracowywaniu i wdrażaniu środków i protokołów w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli przeznaczonych dla dostawców usług hotelarsko-gastronomicznych, takich jak hotele i inne placówki branży hotelarsko-gastronomicznej, w celu zapewnienia większego bezpieczeństwa obiektów turystycznych oraz zdrowia gości i pracowników.
20. Wytyczne dotyczące protokołów zdrowotnych nie są wiążące. Ich celem jest zapewnienie spójności w opracowywaniu i wdrażaniu środków zapobiegania zakażeniom i ich kontroli poprzez skoordynowane podejście w obrębie regionów i państw członkowskich.
21. Zachęca się państwa członkowskie, aby oprócz przestrzegania zaleceń i wytycznych operacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem COVID-19, wydanych przez właściwe organy ds. zdrowia, mianowicie Światową Organizację Zdrowia (WHO) ⁽¹⁹⁾ i Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) (załącznik), rozważyły również niniejsze wytyczne przy opracowywaniu odpowiednich protokołów zgodnych z ich szczególnymi krajowym, regionalnymi lub lokalnymi uwarunkowaniami.

⁽¹⁷⁾ Koronawirus: wytyczne UE w sprawie bezpiecznego powrotu do miejsca pracy https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_729

⁽¹⁸⁾ <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu>

⁽¹⁹⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020>

22. Środki w zakresie zdrowia publicznego w sektorze turystyki będą musiały być zgodne z ogólnymi środkami stosowanymi przez właściwe organy i uwzględniać wytyczne dotyczące miejsca pracy ⁽²⁰⁾. Będą również musiały być zgodne z unijnymi przepisami o ochronie danych ⁽²¹⁾.
23. Zachęca się państwa członkowskie do ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami przy opracowywaniu środków i protokołów w zakresie zapobiegania zakażeniom oraz ich kontroli, a także do zapewnienia dostosowania i proporcjonalności tych protokołów do zakresu i charakteru usług świadczonych przez placówki branży hotelarsko-gastronomicznej. Państwa członkowskie powinny rozważyć udzielenie wsparcia w ich wdrażaniu.
24. Należy zwrócić szczególną uwagę na środki i protokoły w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli związane z krótkoterminowym zakwaterowaniem wakacyjnym w ramach gospodarki współpracy i z innymi rodzajami zakwaterowania. Niniejsze wytyczne i zasady mają w pełni zastosowanie do tego rodzaju usług hotelarsko-gastronomicznych, a wszelkie dostosowania i rozwiązania alternatywne nie powinny w żadnym wypadku zagrażać zdrowiu odwiedzających ani zwiększać ryzyka przenoszenia wirusa.
25. Środki mające na celu ochronę zdrowia gości i pracowników placówek branży hotelarsko-gastronomicznej powinny być regularnie poddawane ponownej ocenie i dostosowywane, z uwzględnieniem wszelkiej odpowiedniej wiedzy fachowej i wszelkich czynników, aby pozostały one proporcjonalne do aktualnego poziomu potrzeb w zakresie zdrowia publicznego.
26. W miarę pojawiania się nowych i skuteczniejszych rozwiązań należy faworyzować ich wdrażanie oraz wycofywać środki mniej skuteczne lub bardziej uciążliwe. Należy przestrzegać zasady gospodarności. Oznacza to, że jeżeli jest kilka możliwości osiągnięcia tego samego skutku pod względem zapewnienia zdrowia gości i pracowników, należy wybierać możliwość najmniej kosztowną, zwłaszcza dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).
27. W celu zapobieżenia przenoszeniu się wirusa wywołującego COVID-19 i zapewnienia zdrowia publicznego należy rozważyć przestrzeganie następujących zasad przewodnich dotyczących opracowywania środków zapobiegania zakażeniom i ich kontroli oraz protokołów przeznaczonych dla placówek branży hotelarsko-gastronomicznej (zwanych dalej „placówkami”)
- a) *Sytuacja epidemiologiczna*
- Warunkiem wstępnym wznowienia działalności turystycznej jest spadek współczynnika zachorowalności na COVID-19 do niskiego poziomu i spełnienie wszystkich innych kryteriów wyszczególnionych w sekcji II. Należy uważnie przeanalizować powyższe wytyczne UE w sprawie zasad bezpiecznego i stopniowego przywracania działalności turystycznej.
- b) *Priorytetem jest zdrowie i bezpieczeństwo gości i pracowników*
- Aby można było wznowić usługi hotelarsko-gastronomiczne, goście placówek branży hotelarsko-gastronomicznej i ich pracownicy uczestniczący w świadczeniu usługi muszą ściśle stosować się do środków zapobiegających zakażeniu i przenoszeniu wirusa. Należy wyraźnie informować o tych środkach zarówno gości, jak i pracowników, także kanałami cyfrowymi, w sposób widoczny i skuteczny.
- c) *Rozwiązania lokalne*
- Należy zapewnić stałą koordynację między lokalnymi lub krajowymi organami ds. zdrowia publicznego a dostawcami usług hotelarsko-gastronomicznych, tak aby przekazywano informacje o aktualnych przepisach i zasadach obowiązujących na danym obszarze geograficznym, aby były one stosowane, a ich przestrzeganie było monitorowane.
- d) *Plan działania na wypadek zakażenia*
- Placówki powinny posiadać plan gotowości obejmujący działania, które – w przypadku wystąpienia zakażenia w placówce – należy podjąć w okresie od decyzji o ponownym otwarciu do 14 dni po opuszczeniu placówki przez gości. Szczegółowy plan działania zawierający precyzyjny opis roli i obowiązków personelu należy przedstawić wszystkim pracownikom i powinien być on dostępny przez cały czas.

⁽²⁰⁾ Koronawirus: wytyczne UE w sprawie bezpiecznego powrotu do miejsca pracy
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_729

Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. COVID-19: powrót do miejsca zatrudnienia [internet]. [zaktualizowano 20.04.2020; cytowano 4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19_%E2%80%94_Powr%C3%B3t_do_miejsca_zatrudnienia_%E2%80%94_dostosowywanie_%C5%9Brodowiska_pracy_i_ochrona_pracownik%C3%B3w

⁽²¹⁾ Zob. również oświadczenie Europejskiej Rady Ochrony Danych (EROD), https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_statement_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf

e) *Szkolenia*

Cały personel pracujący w obiektach turystycznych powinien wiedzieć, jakie są objawy COVID-19, i powinien zostać poinstruowany o podstawowych środkach zapobiegania zakażeniom i ich kontroli (ZZK). Pracownicy powinni zostać przeszkoleni w zakresie środków ZZK i działań, jakie należy podjąć w przypadku, gdy goście mają objawy wskazujące na COVID-19, lub gdy oni sami mają takie objawy.

f) *Zarządzanie personelem*

Należy rozważyć środki zmniejszające liczbę pracowników obecnych w placówce, takie jak praca z domu w przypadku wszystkich pracowników wykonujących obowiązki, które na to pozwalają.

Należy rozważyć środki zmniejszające liczbę i czas kontaktów fizycznych między osobami w placówce, w tym pracę zmianową, zmianowe spożywanie posiłków, korzystanie z telefonu i elektronicznych środków komunikacji.

g) *Informacje dla gości*

Goście powinni otrzymywać wszelkie niezbędne informacje w sposób przystępny – również za pomocą środków cyfrowych – przed przybyciem, a także na miejscu. Informacje powinny dotyczyć aktualnych wytycznych od lokalnych organów ds. zdrowia publicznego, a także konkretnych obowiązujących środków, które mają wpływ na ich przyjazd, pobyt i wyjazd.

Goście powinni być informowani za pomocą specjalnego oznakowania przed wejściem do placówki (infografiki, również dostosowane do potrzeb osób z zaburzeniami widzenia) o objawach COVID-19, o tym, co należy zrobić w przypadku wystąpienia objawów podczas pobytu lub w ciągu 14 dni po wyjeździe. Placówka może również dostarczać broszury na ten temat.

Placówki powinny dopilnować, aby dane kontaktowe gości były dostępne, na wypadek gdyby były potrzebne do ustalania kontaktów zakaźnych. Ustalanie kontaktów zakaźnych powinno być ściśle ograniczone do celów walki z epidemią COVID-19 i przebiegać zgodnie z Unijnym zestawem instrumentów na potrzeby mobilnych aplikacji ułatwiających ustalanie kontaktów zakaźnych w ramach unijnej walki z epidemią COVID-19, opracowanym przez sieć e-zdrowie ⁽²²⁾ oraz z wytycznymi Komisji dotyczącymi aplikacji ⁽²³⁾, przy zapewnieniu najwyższego poziomu ochrony prywatności i ochrony danych.

h) *Zachowanie bezpiecznej odległości między osobami i higiena*

Placówka powinna wprowadzić ukierunkowane środki, aby zapewnić zachowanie bezpiecznej odległości między osobami w przestrzeniach wspólnych, gdzie goście gromadzą się przez dłuższy czas (tj. dłużej niż 15 minut), na przykład powinna ustalić maksymalną liczbę gości, którzy mogą przebywać w przestrzeniach wspólnych (restauracje, kawiarnie, bary, lobby). Należy rozważyć możliwość przydziału okien czasowych na posiłki lub wizyty na basenie lub na siłowni albo umożliwić (cyfrową) rezerwację takich okien czasowych.

W przypadku gdy nie da się w pełni zachować bezpiecznej odległości między osobami, należy rozważyć alternatywne środki ochrony gości i pracowników, takie jak stosowanie szklanych lub plastikowych paneli przy stanowiskach obsługi, noszenie masek itp.

Zasadniczo we wszystkich przestrzeniach wspólnych w placówce powinna obowiązywać zasada zachowania odległości od 1,5 do 2 metrów (z wyjątkiem osób podróżujących wspólnie i dzielących ten sam pokój), a – jeżeli nie jest to możliwe – powinna być uzupełniona innymi środkami (np. noszenie masek).

W odniesieniu do przestrzeni zewnętrznych (plaże, baseny, kawiarnie, bary, restauracje itp.) oraz obsługi na zewnątrz należy wprowadzić specjalne rozwiązania umożliwiające zachowanie bezpiecznej odległości między osobami oraz stosować specjalne środki higieny. Rygorystyczne środki higieny powinny również obowiązywać w pomieszczeniach wewnętrznych takich jak spa i baseny. W każdej placówce należy starannie rozważyć, czy specjalne udogodnienia (np. opieka nad dziećmi) powinny pozostać niedostępne. Wydarzenia na większą skalę, np. koncerty, powinny zostać przełożone na późniejszy termin.

Należy wdrożyć specjalne rozwiązania dotyczące usług transportowych świadczonych przez placówkę, takich jak transport wahadłowy, zgodnie z wytycznymi dotyczącymi stopniowego przywracania usług transportowych i połączeń ⁽²⁴⁾.

i) *Środki zapobiegania zakażeniom i ich kontroli (ZZK)*

Oprócz zachowania bezpiecznej odległości między osobami należy rozważyć konkretne środki ochrony osobistej oraz protokoły czyszczenia i dezynfekcji, poinformować o nich pracowników i gości oraz stosować te środki i protokoły.

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

⁽²³⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące aplikacji pomocnych w walce z pandemią COVID-19 w odniesieniu do ochrony danych (Dz.U. C 124 I z 17.4.2020, s. 1).

⁽²⁴⁾ C(2020) 3139.

Do środków tych należą:

i) Etykieta oddechowa:

należy poinformować gości i pracowników o ścisłej etykiecie oddechowej (kichanie lub kaszenie w chusteczkę papierową lub w zgięcie łokcia), której powinni przestrzegać. Placówki powinny zapewnić dostępność chusteczek papierowych i pojemników na śmieci.

ii) Higiena rąk:

higiena rąk jest podstawowym środkiem zapobiegawczym; należy informować gości i pracowników za pomocą infografik umieszczonych w newralgicznych miejscach/obiektach (np. przy wejściu, w toaletach, przy kasie itp.), jak prawidłowo dbać o higienę rąk. Placówki powinny zapewnić łatwy dostęp do infrastruktury do mycia rąk, wyposażonej w mydło, ręczniki jednorazowe lub automatyczne suszarki do rąk oraz płyny do dezynfekcji rąk.

iii) Stosowanie masek twarzowych:

stosowanie masek twarzowych przez pracowników i gości powinno być brane pod uwagę jedynie jako środek uzupełniający, który nie zastępuje podstawowych środków zapobiegawczych. Ważne jest prawidłowe stosowanie masek twarzowych i należy odpowiednio instruować gości i pracowników w tym zakresie.

iv) Wentylacja:

zaleca się zwiększenie liczby wymian powietrza na godzinę oraz dostarczanie jak największej ilości powietrza zewnętrznego, poprzez wentylację naturalną lub mechaniczną, w zależności od placówki. Zaleca się zwiększoną wentylację pomieszczeń przez co najmniej jedną godzinę po wymeldowaniu się gości.

v) Czyszczenie i dezynfekcja:

bardzo ważne jest jak najczęstsze czyszczenie często dotykanych powierzchni (co najmniej raz dziennie, a w miarę możliwości częściej). Przykładami tych powierzchni są: gałki u drzwi i klamki, krzesła i podłokietniki, blaty stołów, włączniki światła, poręcze, krany, przyciski do wind, blaty barowe itp. Pracownicy powinni zostać odpowiednio poinformowani, jak przeprowadzać procedurę czyszczenia po wymeldowaniu się gości, i powinni przestrzegać tej procedury, a ponadto powinni zostać poinstruowani, jak postępować ze sprzętem czyszczącym, z odpadami, praniem i jak przestrzegać higieny osobistej po czyszczeniu.

j) *Ewentualne zakażenia gości lub personelu*

W przypadku podejrzenia wystąpienia COVID-19 u gości lub pracowników podczas pracy realizacja planu działania opisanego w lit. d) powinna być zgodna z odpowiednimi wytycznymi ECDC (załącznik) oraz krajowych i lokalnych organów ds. zdrowia w odniesieniu do:

- i) środków izolacji i zachowania bezpiecznej odległości, które należy zastosować wobec osoby potencjalnie zakażonej;
- ii) opartej na przepisach krajowych procedury dotyczącej powiadamiania służb medycznych w celu uzyskania porady medycznej, przeprowadzenia testu lub ewentualnego przeniesienia do placówki medycznej;
- iii) opartej na przepisach krajowych procedury dotyczącej powiadamiania lokalnych organów ds. zdrowia publicznego oraz potencjalnego ustalania kontaktów zakaźnych;
- iv) niezbędnych procedur czyszczenia i dezynfekcji, które należy przeprowadzić;
- v) niezbędnej współpracy i dostarczenia informacji dotyczących innych gości lub pracowników, którzy mogli mieć kontakt z daną osobą zakażoną w placówce w czasie od 2 dni przed wystąpieniem objawów do 14 dni po wystąpieniu objawów u tej osoby.

28. Powyższe zasady przewodnie należy rozpatrywać wraz z ogólnymi zaleceniami Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób zawartymi w załączniku.

IV. Podsumowanie

29. Zachęca się państwa członkowskie do udostępniania niniejszych wytycznych właściwym organom i na szczeblu regionalnym/lokalnym.

30. Zachęca się zainteresowane strony z branży turystycznej, takie jak samorządy zawodowe i platformy turystyczne, do rozpowszechniania niniejszych wytycznych i upowszechniania wiedzy na ich temat.

31. Zachęca się państwa członkowskie do stałej współpracy z Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób w celu zapewnienia, aby mapa przenoszenia zakażenia, o której mowa w pkt 18 powyżej, służyła jako przejrzyste narzędzie przekazywania informacji na szczeblu UE, które będzie wykorzystywane przez organy, przewoźników i zainteresowane strony z branży turystycznej.
  32. Zachęca się państwa członkowskie do rozważenia możliwości wspierania branży hotelarsko-gastronomicznej oraz, w szerszym ujęciu, placówek świadczących usługi turystom, we wdrażaniu niniejszych wytycznych oraz odpowiednich środków i protokołów w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli oraz do monitorowania ich przestrzegania. W tym celu państwa członkowskie mogą wykorzystywać dostępne krajowe i unijne środki finansowe.
  33. W oparciu o niniejsze wytyczne Komisja będzie w dalszym ciągu koordynować z państwami członkowskimi działania na rzecz spójnego podejścia do środków i protokołów w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli w placówkach hotelarsko-gastronomicznym i turystycznym w UE.
  34. Niniejsze wytyczne powinny ułatwić państwom członkowskim i zainteresowanym stronom z branży turystycznej opracowanie bardziej szczegółowych środków i protokołów w zakresie zapobiegania zakażeniom i ich kontroli zgodnych z niniejszymi wytycznymi oraz monitorowanie ich przestrzegania, a tym samym powinny przyczynić się do poprawy warunków dla przedsiębiorstw, umożliwiając zwiększenie zaufania konsumentów.
  35. Komisja utworzy specjalną stronę internetową z interaktywną mapą łączącą informacje pochodzące od państw członkowskich, branży turystycznej i podróżniczej, w tym informacje na temat krajowych lub branżowych protokołów i systemów zgodności.
  36. W celu wspierania państw członkowskich Komisja będzie ułatwiać wymianę najlepszych praktyk między innymi za pośrednictwem Komitetu Doradczego ds. Turystyki.
  37. Komisja będzie kontynuować współpracę z organami publicznymi państw członkowskich, zainteresowanymi stronami z branży turystycznej i organizacjami międzynarodowymi w celu ułatwienia wdrażania niniejszych wytycznych.
-

ZAŁĄCZNIK

Ogólne zalecenia Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób dla sektora turystyki w szczególności placówek branży hotelarsko-gastronomicznej**Rozwiązania lokalne**

Środki w dziedzinie zdrowia publicznego w sektorze turystyki będą musiały być zgodne z ogólnymi środkami stosowanymi przez organy lokalne i krajowe oraz uwzględniać wytyczne dotyczące miejsca pracy⁽¹⁾. Takie środki stosowane w sektorze turystyki muszą być co najmniej tak samo rygorystyczne jak zalecenia dla ogółu społeczeństwa.

Należy zapewnić stały dialog między lokalnymi lub krajowymi organami ds. zdrowia publicznego a obiektami zakwaterowania, tak aby informowano o aktualnych przepisach i zasadach obowiązujących na danym obszarze geograficznym i przestrzegano tych przepisów i zasad, w tym:

- specjalnych rozwiązań dla gości, w tym gości z innych krajów, umożliwiających uzyskanie przez nich porady medycznej i leczenia, w tym dostępu do opieki ambulatoryjnej i szpitalnej, w przypadku gdy wykazują objawy związane z COVID-19,
- konieczności zbierania przez właścicieli obiektów zakwaterowania dokładnych informacji kontaktowych na potrzeby dochodzeń w dziedzinie zdrowia publicznego w przypadku wystąpienia zakażenia w obiekcie zakwaterowania.

Informowanie o ryzyku i szkolenia*Plan działania*

Placówki powinny posiadać plan gotowości obejmujący działania, które należy podjąć w następujących okresach:

- po podjęciu decyzji o ponownym otwarciu i przed przybyciem gości. Etap ten obejmie informowanie i szkolenie personelu, jak również wdrożenie niezbędnych środków zapobiegania zakażeniom w obiekcie oraz ustalenie rodzaju informacji udzielanych gościom przed ich przybyciem,
- podczas pobytu gości w placówce, począwszy od rezerwacji i zameldowania, aż do wymeldowania,
- do 14 dni po opuszczeniu placówki przez gości.

Szczegółowy plan działania zawierający precyzyjny opis roli i obowiązków personelu należy przedstawić wszystkim pracownikom i powinien być on dostępny przez cały czas.

Szkolenia personelu i zarządzanie personelem*Szkolenia:*

- Cały personel pracujący w obiektach turystycznych powinien wiedzieć, jakie są objawy COVID-19 (np. gorączka, kaszel, ból gardła itp.), i powinien zostać poinstruowany o podstawowych środkach zapobiegania zakażeniom i ich kontroli (ZZK).
- Pracownicy, u których stwierdzono zachorowanie na COVID-19, lub członkowie ich gospodarstw domowych, u których stwierdzono takie zachorowanie, nie powinni przebywać w środowisku pracy w okresie zakaźności określonym przez lokalne organy ds. zdrowia i trwającym zwykle do 8 dni od wystąpienia objawów w przypadkach łagodnego przebiegu zakażenia.
- Pracownicy mający objawy COVID-19 nie powinni przebywać w środowisku pracy, powinni zastosować samoizolację i należy ich pouczyć, że powinni przestrzegać lokalnych wytycznych w zakresie zdrowia publicznego i poprosić o pomoc medyczną w przypadku nasilenia objawów, zgodnie z lokalnymi wytycznymi.
- Należy rozważyć przeprowadzenie specjalnych szkoleń dla personelu na temat środków ZZK oraz działań, które należy podjąć, w przypadku gdy któryś z gości ma objawy COVID-19.

Zarządzanie:

- Pracownicy w starszym wieku i pracownicy z chorobami przewlekłymi (na przykład choroby układu krążenia, choroby płuc, obniżona odporność, niedawne leczenie onkologiczne), o których wiadomo, że mogą predysponować do ciężkiego przebiegu COVID-19, powinni być w miarę możliwości oddelegowani do zadań, przy których mają mniejszy kontakt z gośćmi.

(¹) Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy. COVID-19: powrót do miejsca zatrudnienia [internet]. [zaktualizowano 20.04.2020; cytowano 4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19_%E2%80%94_94_Powr%C3%B3t_do_miejsca_zatrudnienia_%E2%80%94_dostosowywanie_%C5%9Brodowiska_pracy_i_ochrona_pracownik%C3%B3w

- Należy rozważyć środki zmniejszające liczbę personelu w placówce, takie jak praca z domu w przypadku wszystkich pracowników wykonujących obowiązki, które na to pozwalają.
- Należy rozważyć środki zmniejszające liczbę i czas kontaktów fizycznych między osobami w placówce, w tym pracę zmianową, zmianowe spożywanie posiłków, korzystanie z telefonu i elektronicznych środków komunikacji.

Informacje dla gości

- Przed przybyciem do obiektu zakwaterowania goście powinni otrzymywać informacje na temat aktualnych wytycznych lokalnych organów ds. zdrowia publicznego oraz na temat konkretnych środków wprowadzonych w obiekcie zakwaterowania. Należy informować gości, że powinni przełożyć swój pobyt, jeżeli mają objawy COVID-19 lub jeżeli w ciągu 14 dni przed planowanym pobytem mieli kontakt z osobą chorującą na COVID-19 lub mającą objawy COVID-19.
- Należy informować gości, jakie są objawy COVID-19 i co należy robić, gdy wystąpią u nich te objawy, za pomocą specjalnego oznakowania (infografika) lub innych przystępnych komunikatów, w tym w wersji dostosowanej dla osób z zaburzeniami wzroku), umieszczonych przed wejściem do obiektu zakwaterowania. Obiekt zakwaterowania może również dostarczać broszury na ten temat.
- Przy wyjeździe należy wyraźnie poinstruować gości, żeby niezwłocznie powiadomili obiekt zakwaterowania, jeśli wystąpią u nich objawy COVID-19 lub jeśli w ciągu 14 dni po wyjeździe uzyskają dodatni wynik testu na obecność wirusa wywołującego tę chorobę.
- Należy dopilnować, aby dane kontaktowe gości były dostępne, na wypadek gdyby były potrzebne do ustalania kontaktów zakaźnych.

Zachowanie bezpiecznej odległości między osobami

- Wirus SARS-CoV-2 przenosi się głównie drogą kropelkową lub przez bezpośredni kontakt z osobami zakażonymi, a także pośredni kontakt ze skażonymi powierzchniami lub przedmiotami znajdującymi się w bezpośrednim otoczeniu. Odległość, jaką przebywają duże kropelki wydostające się z dróg oddechowych, wynosi około 1 m przy oddychaniu, 1,5 m przy mówieniu i 2 m przy kaszleniu (?).
- Placówka powinna dopilnować zachowania bezpiecznej odległości między osobami, zgodnie z najnowszymi wytycznymi, w przestrzeniach wspólnych, gdzie goście gromadzą się przez dłuższy czas (tj. dłużej niż 15 minut).
- Goście, którzy podróżują wspólnie i dzielą ten sam pokój, nie muszą być proszeni o zachowanie bezpiecznej odległości między sobą.
- W przypadku gdy nie da się w pełni zachować bezpiecznej odległości między osobami, należy rozważyć specjalne środki zapobiegające rozprzestrzenianiu się kropelek, np. stosowanie szklanych lub plastikowych paneli w recepcji.
- Obiekty turystyczne, w tym hotele i restauracje, powinny ustalić maksymalną liczbę zaproszonych gości w każdym obiekcie i na każdej przestrzeni w celu zagwarantowania zachowania wymaganej bezpiecznej odległości między osobami. Nie należy przekraczać maksymalnej liczby gości.
- Wydarzenia rozrywkowe należy odłożyć w czasie lub odwołać, chyba że można zagwarantować zachowanie bezpiecznej odległości między osobami.
- W celu zapewnienia zachowania bezpiecznej odległości między osobami należy rozważyć specjalne rozwiązania dotyczące środków transportu.

Środki zapobiegania zakażeniom i ich kontroli

Przedsiębiorstwa w sektorze turystyki zwykle oferują produkty i usługi, które sprzyjają tworzeniu zgromadzeń w pomieszczeniach zamkniętych (hotele, restauracje, kawiarnie) i na otwartej przestrzeni (kempingi, plaże, baseny) przez długi czas, co zwiększa możliwość przenoszenia wirusa. Należy zaplanować środki zachowania bezpiecznej odległości między osobami i szczególnie środki zapobiegania zakażeniom i ich kontroli (środki ochrony osobistej oraz protokoły czyszczenia i dezynfekcji) oraz je wdrożyć we wszystkich miejscach, w których można się spodziewać zgromadzeń (?). Do tych środków zapobiegania zakażeniom i ich kontroli należą:

(?) Bourouiba L. *Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19* (Wzburzone chmury gazów a emisje patogenów układu oddechowego: potencjalne implikacje dla zmniejszenia przenoszenia się COVID-19). Jama. 26.03.2020.

(?) Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób. Zapobieganie zakażeniom i ich kontrola przy zarządzaniu gospodarstwem domowym osób, u których podejrzewa się lub potwierdzono chorobę koronawirusową (COVID-19) [internet]. 31.03.2020 [4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf>.

— *Etykieta oddechowa*

- Należy przestrzegać ścisłej etykiety oddechowej: Kichając lub kaszląc, należy zakrywać nos i usta. Należy mieć przy sobie odpowiednią ilość gotowych do użycia czystych chusteczek papierowych.
- Chusteczki papierowe należy wyrzucać natychmiast po użyciu, najlepiej do pojemnika z przykrywką, a ręce należy natychmiast umyć/wyczyścić, stosując prawidłową procedurę.
- Jeżeli chusteczki papierowe nie są dostępne, zaleca się kaszlenie lub kichanie w zgięcie łokcia.

— *Higiena rąk*

- Higiena rąk jest podstawowym środkiem zapobiegawczym ograniczającym rozprzestrzenianie się COVID-19.
- Należy zapewnić łatwy dostęp do infrastruktury do mycia rąk wyposażonej w mydło, ręczniki jednorazowe lub automatyczne suszarki do rąk oraz płyny do dezynfekcji rąk (zawierające co najmniej 70 % alkoholu).
- Oznakowanie (infografiki), które podkreśla znaczenie higieny rąk i wyjaśniają, w jaki sposób należy skutecznie myć ręce, należy umieścić w różnych miejscach (np. przy wejściach, w toaletach, przy kasach itp.) każdego obiektu turystycznego.
- Higiena rąk powinna być stosowana z dużą częstotliwością.

— *Stosowanie masek twarzowych*

- Stosowanie masek medycznych lub improwizowanych masek przez personel i gości w obiektach turystycznych można uznać za środek kontroli u źródła (tj. mający na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu się wirusa drogą kropelkową od zakażonych osób z objawami lub bez objawów) ⁽⁴⁾.
- Stosowanie masek twarzowych powinno być brane pod uwagę jedynie jako środek uzupełniający, który nie zastępuje podstawowych środków zapobiegawczych.
- Ważne jest, aby masek używać we właściwy sposób. Maską twarzową powinna całkowicie zakrywać twarz od nasady nosa aż do podbródka.
- Należy udostępniać informacje na temat właściwego stosowania masek, podkreślając znaczenie mycia rąk mydłem i wodą lub odkażania ich płynem do dezynfekcji rąk przed założeniem i po zdjęciu maski.
- Maski medyczne i niemedyczne są dopuszczalne w warunkach pozaszpitalnych przy uwzględnieniu kwestii dostępności i o ile zostanie zagwarantowane, że priorytetem jest stosowanie masek medycznych w placówkach opieki zdrowotnej.
- Używanie masek ochronnych filtrujących (FFP) nie jest zalecane w warunkach pozaszpitalnych, ponieważ priorytetem musi być ich stosowanie w placówkach opieki zdrowotnej.

— *Wentylacja*

- Słaba wentylacja pomieszczeń wiąże się ze wzrostem przenoszenia zakażeń układu oddechowego ⁽⁵⁾. Uważa się, że podstawową drogę przenoszenia zakażenia COVID-19 stanowią kropelki wydostające się z dróg oddechowych. W przenoszeniu zakażenia COVID-19 niejasna pozostaje rola aerozoli, które mogą pozostawać w powietrzu dłużej, w związku z czym relatywna rola wentylacji w zapobieganiu przenoszeniu COVID-19 nie jest jednoznacznie określona. Wiele przypadków przenoszenia zakażenia COVID-19 było jednak związanych

⁽⁴⁾ Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób. *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks* [internet] (Stosowanie masek twarzowych w społeczności. Maski jako sposób ograniczania przenoszenia COVID-19 z osób potencjalnie bezobjawowych lub przedobjawowych). 8.04.2020 [4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

⁽⁵⁾ Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital* (Wentylacja pomieszczeń a ryzyko przenoszenia zakażenia drogą powietrzną w trzech przypadkach warunków szpitalnych w dużym szpitalu klinicznym). *Am J Infect Control*. 2011 Dec;39(10):866-72.

z przebywaniem w pomieszczeniach zamkniętych ⁽⁶⁾. Istnieje możliwość, że zwiększenie liczby wymian powietrza na godzinę oraz doprowadzanie jak największej ilości powietrza zewnętrznego obniża wszelkie potencjalne ryzyko przenoszenia zakażenia przez aerozole, a można to osiągnąć, stosując wentylację naturalną lub mechaniczną, w zależności od placówki ⁽⁷⁾.

- W przypadku stosowania wentylacji mechanicznej zasadnicze znaczenie ma konserwacja systemów wentylacyjnych, w szczególności jeśli chodzi o czyszczenie i wymianę filtrów zgodnie z instrukcjami producenta.
- *Czyszczenie i dezynfekcja*
  - W kontekście pandemii COVID-19 istotne jest właściwe czyszczenie i dezynfekowanie ⁽⁸⁾.
  - Często dotykane powierzchnie powinny być czyszczone jak najczęściej (co najmniej raz dziennie, a w miarę możliwości częściej). Przykładami tych powierzchni są: gałki, klamki i uchwyty drzwiowe, krzesła i podłokietniki, blaty stołów, włączniki światła, poręcze, krany, przyciski do wind itp.
  - Przetrvanie wirusa na powierzchniach zależy od materiału powierzchni, przy czym najkrótszą przeżywalność stwierdzono w przypadku miedzi ⁽⁹⁾.
  - Zaleca się dokładne czyszczenie zwykłymi detergentami i zwiększoną wentylację pomieszczeń przez co najmniej jedną godzinę po wymeldowaniu się gości.
  - Zwykle detergenty są wystarczające do rutynowego czyszczenia.
  - Pod koniec każdej sesji sprzątnia należy prawidłowo oczyścić sprzęt czyszczący.
  - Po zakończeniu sprzątnia należy przeprowadzić higienę rąk.
  - Należy stosować standardowe procedury w zakresie gospodarowania odpadami. Odpady powstałe podczas czyszczenia powinny być umieszczane w pojemniku na odpady niesortowane.
  - Należy stosować standardowe procedury prania bielizny pościelowej, ręczników i bielizny stołowej.

⁽⁶⁾ Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób. *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks* [internet] (Stosowanie masek twarzowych w społeczności. Maski jako sposób ograniczania przenoszenia COVID-19 z osób potencjalnie bezobjawowych lub przedobjawowych). 8.04.2020 [4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital* (Wentylacja pomieszczeń a ryzyko przenoszenia zakażenia drogą powietrzną w trzech przypadkach warunków szpitalnych w dużym szpitalu klinicznym). *Am J Infect Control*. 2011 Dec;39(10):866-72.

Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, i in. *COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant* (Epidemia COVID-19 a klimatyzacja w restauracjach), Guangzhou, Chiny, 2020. *Emerg Infect Dis*. 2020 Apr 2;26(7).

⁽⁷⁾ Światowa Organizacja Zdrowia (WHO). *Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings* [internet] (Wentylacja naturalna jako metoda kontroli zakażeń w warunkach szpitalnych). 2009 [zaktualizowano 4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

Federation of European Heating VaACA. *How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces* [internet] (Sposób wykonywania i korzystania z usług budowlanych w celu zapobiegania rozprzestrzenianiu się wirusa (SARS-CoV-2) wywołującego chorobę koronawirusową (COVID-19) w miejscach pracy). [zaktualizowano 17.03.2020; cytowano 4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf.

⁽⁸⁾ Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). *Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2* (Dezynfekcja w placówkach opieki zdrowotnej i obiektach pozaszpitalnych potencjalnie zanieczyszczonych wirusem SARS-CoV-2). Sztokholm: ECDC; 2020 [26.04.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link>.

⁽⁹⁾ Światowa Organizacja Zdrowia (WHO). *Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings* [internet] (Wentylacja naturalna jako metoda kontroli zakażeń w warunkach szpitalnych). 2009 [zaktualizowano 4.05.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

W przypadku podejrzenia zakażenia COVID-19: testowanie, ustalanie kontaktów zakaźnych, izolacja i kwarantanna

W przypadku podejrzenia zakażenia COVID-19 u gości lub pracowników podczas pracy zakład powinien rozpocząć wdrażanie lokalnego planu działania ⁽¹⁰⁾.

Osobę z podejrzeniem zakażenia należy natychmiast poinstruować, aby nosiła maskę i przestrzegała etykiety oddechowej oraz zasad higieny rąk. Osoba ta powinna zostać odseparowana od innych osób na odległość co najmniej 2 m, a w miarę możliwości powinna otrzymać własne pomieszczenie do izolacji wraz z łazienką.

Informacja o przypadku podejrzenia zakażenia powinna, z zachowaniem unijnych przepisów o ochronie danych, zostać przekazana lokalnym służbom medycznym, które prześlą informacje dotyczące testu i dalszego postępowania oraz przeniesienia danej osoby do miejsca opieki zdrowotnej (np. szpitala), jeżeli zostanie to uznane za konieczne i zgodne z lokalnymi procedurami opieki medycznej.

Jeżeli podejrzewany przypadek zostanie uznany za przypadek prawdopodobny lub potwierdzony, lokalne organy ds. zdrowia publicznego zostaną powiadomione i poinformują, czy należy podjąć działania w zakresie ustalenia kontaktów zakaźnych. Ustalanie kontaktów zakaźnych rozpoczyna się bezpośrednio po zgłoszeniu wykrytego prawdopodobnego lub potwierzonego przypadku i zwykle jest ono obowiązkiem lokalnych organów ds. zdrowia publicznego. Placówki turystyczne będą proszone o współpracę i dostarczanie wszelkich niezbędnych informacji dotyczących innych gości lub pracowników, którzy mogli mieć kontakt z daną osobą w placówce w czasie od 2 dni przed wystąpieniem objawów do 14 dni po wystąpieniu objawów u tej osoby.

Pracownicy, u których wystąpią objawy, powinni przebywać w izolacji w domu i zwrócić się o pomoc medyczną.

W przypadku gdy osoba z podejrzanym lub potwierdzonym zakażeniem COVID-19 przebywała w pomieszczeniu, należy je najpierw dobrze wywietrzyć przez co najmniej 1 godzinę, a następnie starannie wyczyścić neutralnym detergentem; potem należy przeprowadzić odkażanie powierzchni przy użyciu środka dezynfekującego skutecznego przeciw wirusom. Ewentualnie do odkażania po wyczyszczeniu neutralnym detergentem można zastosować podchloryn sodu w stężeniu 0,05–0,1 % lub produkty na bazie etanolu (w stężeniu co najmniej 70 %). Wszystkie potencjalnie zanieczyszczone tkaniny (np. ręczniki, pościel, zasłony, obrusy itp.) powinny zostać uprane w wysokiej temperaturze (90 °C) z użyciem zwykłego detergentu do prania. Jeżeli ze względu na właściwości materiału nie można ich uprać w wysokiej temperaturze, do prania należy dodać wybielacz lub inny produkt przeznaczony do odkażania materiałów włókienniczych.

Szczegółowe zalecenia dla hoteli

W celu zminimalizowania prawdopodobieństwa przenoszenia COVID-19 zaleca się stosowanie następujących środków:

1. Administracja/zarządzanie

- a) sporządzenie planu gotowości dotyczącego środków zapobiegania zakażeniom i ich kontroli w odniesieniu do COVID-19 w porozumieniu z lokalnymi organami ds. zdrowia publicznego;
- b) uważne śledzenie zaleceń organów ds. zdrowia publicznego w celu zwiększenia świadomości na temat aktualnej sytuacji i dokonania oceny ryzyka zakażenia pracowników i gości;
- c) zapewnienie szkoleń dla personelu w zakresie procedur odnoszących się do wszystkich istotnych aspektów zapobiegania zakażeniom i ich kontroli, w tym w zakresie zarządzania podejrzanymi przypadkami COVID-19, dezynfekcji i czyszczenia oraz właściwego stosowania masek twarzowych;
- d) ustalenie limitu liczby gości, którzy mogą przebywać w tym samym momencie we wspólnych pomieszczeniach w celu zagwarantowania zachowania bezpiecznej odległości między osobami zgodnie z wytycznymi w zakresie utrzymywania dystansu fizycznego i zgromadzeń masowych; zapewnienie, aby ta dozwolona liczba gości była zgodna z lokalnym zaleceniem w sprawie zdrowia publicznego dotyczącym zgromadzeń;
- e) zapewnienie dostępności materiałów informacyjnych dla gości na temat objawów COVID-19, instrukcji postępowania w przypadku choroby i opisu lokalnych procedur, instrukcji dotyczących higieny rąk i właściwego stosowania masek twarzowych;

⁽¹⁰⁾ Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC). *Contact tracing: Public health management of persons, including health-care workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union* (Ustalanie kontaktów zakaźnych: zarządzanie zdrowiem publicznym osób, w tym pracowników służby zdrowia, które miały kontakt z osobami zakażonymi COVID-19 w Unii Europejskiej) – druga aktualizacja, Sztokholm: ECDC; [27.04.2020]. Publikacja dostępna na stronie internetowej: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

- f) stosowanie oznakowania (np. ogłoszeń na ścianach w miejscach ogólnodostępnych i w pokojach) w celu informowania gości o procedurach mających na celu zminimalizowanie kontaktu między pracownikami a gośćmi;
  - g) ewentualne anulowanie aktywności w zamkniętych pomieszczeniach, gdzie nie można zagwarantować zachowania bezpiecznej odległości między osobami, w szczególności w sytuacji, gdy możliwe jest prowadzenie takich działań na zewnątrz
2. *Obsługa recepcyjna i usługi konsjerża*
- a) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu;
  - b) ewentualne wprowadzenie rozwiązań takich jak samodzielne zameldowanie lub wymeldowanie online w celu ograniczenia do minimum kontaktów między gośćmi a pracownikami; w przypadku samodzielnego zameldowania za pomocą ekranu dotykowego lub klawiatury – dopilnowanie, aby urządzenia te były regularnie czyszczone w celu zminimalizowania ryzyka przeniesienia zakażenia;
  - c) zachowanie bezpiecznej odległości między recepcjonistą a innymi pracownikami i gośćmi, najlepiej za pomocą panelu oddzielającego ze szkła lub tworzywa sztucznego;
  - d) zachowanie bezpiecznej odległości między gośćmi, np. za pomocą oznaczeń na podłodze
3. *Restauracje, jadalnie i bary*
- a) udostępnienie płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu i umieszczenie przy wejściu oznakowania przypominającego o higienie rąk;
  - b) w miarę możliwości serwowanie posiłków klientom zamiast wykorzystania samoobsługowych bufetów; jeżeli obsługa kelnerska nie jest możliwa – zaostrenie zasad higieny i przypominanie gościom o stosowaniu płynu do dezynfekcji rąk przy wejściu do restauracji, przed samoobsługą w bufecie i po jej zakończeniu;
  - c) w przypadku bufetu samoobsługowego, zapewnienie zachowania bezpiecznej odległości między osobami przy bufecie;
  - d) ograniczenie liczby gości obecnych w obiekcie w każdym momencie w celu zapewnienia utrzymania dystansu fizycznego;
  - e) zapobieganie tworzeniu się kolejek lub, jeżeli to niemożliwe, zapewnienie zachowania bezpiecznej odległości między osobami w kolejce np. za pomocą oznaczeń na podłodze;
  - f) zachowanie fizycznej odległości 2 metrów między stołami;
  - g) zapewnienie odpowiedniej wentylacji zgodnie z wytycznymi dotyczącymi wentylacji restauracji, zarówno pod względem liczby wymian powietrza na godzinę, jak i ilości powietrza zewnętrznego doprowadzonego na godzinę;
  - h) dopilnowanie, aby filtry do klimatyzacji były regularnie czyszczone zgodnie z instrukcjami producenta;
  - i) jeżeli klimatyzowane powietrze jest używane do wentylacji – minimalizacja recyrkulacji, na ile to możliwe;
  - j) zapewnienie regularnego czyszczenia często dotykanych powierzchni za pomocą zwykłego detergentu
4. *Siłownie*
- a) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu;
  - b) zapewnienie czyszczenia sprzętu, a w szczególności dotykanych powierzchni (takich jak uchwyty) po użyciu przez każdego z gości i dostarczenie odpowiednich środków czystości;
  - c) zapewnienie zachowania bezpiecznej odległości między gośćmi;
  - d) ograniczenie liczby ćwiczących osób w celu zagwarantowania dystansu fizycznego;
  - e) odradzanie korzystania z przebieralni, zachęcanie gości do przebierania się w pokojach
5. *Spa i baseny kryte*
- a) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu oraz możliwości mycia rąk;
  - b) ponieważ w trakcie zabiegów odnowy biologicznej niemożliwe jest uniknięcie kontaktu fizycznego i zachowanie bezpiecznej odległości między osobą wykonującą zabieg a gościem, zaleca się stosowanie masek twarzowych przez obydwie osoby;

- c) zaleca się stosowanie płynu do dezynfekcji rąk lub mycie rąk przed każdym zabiegiem i po jego zakończeniu;
  - d) zapewnienie regularnej konserwacji i kompleksowego czyszczenia tego rodzaju obiektów
6. *Obiekty na świeżym powietrzu (baseny odkryte, plaże, place zabaw)*
- a) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu oraz możliwości mycia rąk;
  - b) zapewnienie utrzymania dystansu fizycznego 2 m między stołami, zestawami leżaków plażowych, gośćmi podczas różnych aktywności i w basenie;
  - c) goście, którzy mieszkają wspólnie w pokoju, mogą siedzieć przy tym samym stole i korzystać z tych samych zestawów plażowych itp.;
  - d) zapewnienie regularnej konserwacji i kompleksowego czyszczenia tego rodzaju obiektów
7. *Strefy rekreacyjne dla dzieci w pomieszczeniach (np. żłobek hotelowy)*
- a) ponieważ nie można uniknąć kontaktu fizycznego i nie da się zachować bezpiecznej odległości między osobami – ewentualne zamknięcie tego rodzaju obiektów
- W przypadku otwarcia obiektów:
- b) ewentualne stosowanie masek twarzowych przez personel opiekujący się dziećmi;
  - c) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk na bazie alkoholu oraz możliwości mycia rąk;
  - d) ograniczenie liczby dzieci korzystających z obiektu w danym momencie;
  - e) zapewnienie regularnego czyszczenia często dotykanych powierzchni, zabawek i wyposażenia za pomocą zwykłego detergentu
8. *Sal konferencyjne i sale posiedzeń*
- a) organizatorzy konferencji i posiedzeń powinni stosować się do lokalnych wytycznych dotyczących dozwolonej liczby uczestników;
  - b) zapewnienie dostępności płynu do dezynfekcji rąk oraz możliwości mycia rąk;
  - c) zapewnienie dystansu fizycznego między uczestnikami zgodnie z wytycznymi Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC)
9. *Toalety*
- a) zapewnienie stałego dostępu do mydła i wody oraz ręczników jednorazowego użytku lub automatycznych suszarek do rąk
10. *Windy*
- a) w miarę możliwości odradzanie wspólnego korzystania z wind przez osoby, które nie dzielą tego samego pokoju, w celu zapewnienia dystansu fizycznego; zapewnienie pierwszeństwa korzystania z wind osobom niepełnosprawnym fizycznie i przewożącym bagaż;
  - b) zachęcanie do korzystania ze schodów, jeżeli to możliwe i wykonalne (np. w niskich budynkach);
  - c) zapewnienie regularnego czyszczenia często dotykanych powierzchni (przycisków w windach i poręczy);
  - d) zapewnienie odpowiedniej wentylacji wind zgodnie z instrukcjami producenta i przepisami budowlanymi
11. *Goście szczególnie narażeni*
- a) odradzanie osobom szczególnie narażonym udziału w aktywnościach, w których niemożliwe jest utrzymanie dystansu fizycznego w każdym momencie, zwłaszcza w przypadkach gdy takie działania odbywają się w zamkniętych pomieszczeniach; sumienne stosowanie zasad dystansu fizycznego i higieny rąk przez takie osoby; ewentualne podawanie posiłków w pokoju jako możliwość lepszej izolacji gości szczególnie narażonych
12. *Imprezy na miejscu*
- a) ewentualne anulowanie imprez z dużą liczbą uczestników (np. koncertów) i regularne uważne śledzenie krajowych i lokalnych zaleceń w zakresie zdrowia publicznego dotyczących dozwolonej liczby uczestników

Dodatkowe informacje

1. *Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance* (Zapobieganie zakażeniom i ich kontrola w ramach opieki zdrowotnej w przypadku podejrzenia COVID-19: wytyczne tymczasowe). Genewa: Światowa Organizacja Zdrowia; 2020
[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125)
  2. *Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19: interim guidance* (Woda, urządzenia sanitarne, higiena i gospodarowanie odpadami w przypadku zakażenia COVID-19: wytyczne tymczasowe). <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>
  3. *Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus: interim guidance* (Zapobieganie zakażeniom i ich kontrola w ramach opieki zdrowotnej w przypadku podejrzenia COVID-19: wytyczne tymczasowe). Genewa: Światowa Organizacja Zdrowia; 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions>
  4. *Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance* (Zapobieganie zakażeniom i ich kontrola w ramach opieki zdrowotnej w przypadku podejrzenia COVID-19: wytyczne tymczasowe). Genewa: Światowa Organizacja Zdrowia; 2020 [https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19))
-

KOMUNIKAT KOMISJI**Wytyczne dotyczące stopniowego przywracania usług transportowych i połączeń – COVID-19**

(2020/C 169/02)

I. Wprowadzenie

1. Pandemia COVID-19 ma znaczny wpływ na transport i połączenia w UE. Środki mające na celu powstrzymanie rozprzestrzeniania się pandemii doprowadziły do drastycznego ograniczenia działalności transportowej, w szczególności w transporcie pasażerskim ⁽¹⁾. Wpływ na przepływ towarów był mniejszy, po części dzięki zbiorowym wysiłkom UE mającym na celu zapewnienie nieprzerwanego transportu towarów, ale można było zauważyć spadek w związku z ograniczeniem działalności gospodarczej i zakłóceniami w łańcuchach dostaw.
2. Komisja wydała wytyczne dotyczące podróży innych niż niezbędne ⁽²⁾ i zaproponowała środki w dziedzinie transportu, w tym wytyczne dotyczące środków zarządzania granicami ⁽³⁾, wdrożenia uprzywilejowanych korytarzy w transporcie towarowym ⁽⁴⁾, ułatwienia operacji lotniczego transportu towarowego ⁽⁵⁾ oraz wytyczne dotyczące marynarzy, pasażerów i innych osób znajdujących się na pokładach statków ⁽⁶⁾. W wytycznych Komisji przedstawiono najlepsze sposoby ochrony pracowników transportu i pasażerów przy jednoczesnym utrzymaniu przewozów towarowych.
3. Dopóki ograniczenia w zakresie przepływu osób pozostaną w mocy, a przepływ towarów może zostać zachwiany, środki i zalecenia dotyczące przepływu towarów, swobodnego przepływu pracowników wykonujących zawody o krytycznym znaczeniu ⁽⁷⁾ oraz tranzytu i repatriacji pasażerów i załóg powinny być nadal stosowane w sposób spójny i skoordynowany przez wszystkie państwa członkowskie. Państwa członkowskie powinny nadal korzystać z skoordynowanej przez Komisję sieci krajowych punktów kontaktowych w dziedzinie transportu w odpowiedzi na COVID-19.
4. Jako że sytuacja w zakresie zdrowia publicznego zaczyna się poprawiać, ważne będzie stopniowe przywracanie usług transportowych i połączeń w granicach, na jakie pozwalają warunki epidemiologiczne, ponieważ usługi te są niezbędnym elementem gospodarki unijnej i światowej oraz zasadniczą częścią codziennego życia obywateli UE.
5. W dniu 15 kwietnia 2020 r. Komisja Europejska we współpracy z przewodniczącym Rady Europejskiej przedstawiła wspólny europejski plan działania ⁽⁸⁾ określający zalecenia dotyczące znoszenia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19. W planie działania zapowiedziano, że Komisja „przedstawi również bardziej szczegółowe wytyczne dotyczące sposobu stopniowego przywrócenia usług transportowych, sieci połączeń i swobodnego przepływu tak szybko, jak pozwoli na to sytuacja zdrowotna, również w związku z planowaniem podróży wakacyjnych w okresie letnim”.

⁽¹⁾ Na przykład zmniejszenie ruchu lotniczego o około 90 % w porównaniu z ubiegłym rokiem (źródło: Eurocontrol), długodystansowych kolejowych przewozów pasażerskich o 85 %, regionalnych kolejowych przewozów pasażerskich (w tym kolei podmiejskiej) o 80 %, praktyczne zaprzestanie międzynarodowych kolejowych przewozów pasażerskich (źródło: CER), zmniejszenie rejsów statków wycieczkowych i pasażerskich w połowie kwietnia o 90 % w porównaniu z ubiegłym rokiem (źródło: EMSA).

⁽²⁾ COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final, C(2020) 2050 final (Dz.U. C 102I z 30.3.2020, s. 12).

⁽³⁾ C(2020) 1753 final (Dz.U. C 86I z 16.3.2020, s. 1).

⁽⁴⁾ C(2020) 1897 final (Dz.U. C 96I z 24.3.2020, s. 1).

⁽⁵⁾ C(2020) 2010 final (Dz.U. C 100I z 27.3.2020, s. 1).

⁽⁶⁾ C(2020) 3100 final (Dz.U. C 119 z 14.4.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 2051 final (Dz.U. C 102I z 30.3.2020, s. 12).

⁽⁸⁾ Europejski plan działania prowadzący do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19 (Dz.U. C 126 z 17.4.2020, s. 1).

6. Priorytetem pozostaje zdrowie obywateli, w tym pracowników sektora transportu i pasażerów. Szczególną uwagę należy zwrócić na słabsze grupy społeczne, takie jak osoby starsze i mające określone schorzenia, przy pełnym poszanowaniu ich prywatności. Dlatego też znoszenie ograniczeń dotyczących podróży i ograniczeń operacyjnych powinno być stopniowe, mając na względzie ochronę zdrowia i zapewnienie, aby systemy i usługi transportowe oraz inne powiązane systemy (np. kontrole graniczne na granicach zewnętrznych) były w stanie dostosować się do ponownego wzrostu przewozów towarowych i pasażerskich. Powinny temu towarzyszyć stale aktualizowane kampanie informacyjne, dzięki którym osoby podróżujące będą mogły planować i podejmować działania w oparciu o pełną znajomość sytuacji, a tym samym również brać odpowiedzialność za przestrzeganie zaleceń zdrowotnych podczas podróży.
7. Stopniowe przywracanie usług transportowych i połączeń będzie w pełni zależało od podejścia do ograniczeń w podróżowaniu, ocen epidemiologicznych, a także od fachowej wiedzy medycznej w zakresie niezbędnej ochrony zdrowotnej i sanitarnej oraz środków ostrożności. W związku z powyższym niniejsze wytyczne UE dotyczące przywracania usług transportowych i połączeń nie naruszają tego podejścia i powinny być do niego w pełni dostosowane, zaś ich wdrażanie powinno odbywać się w ramach wspólnego europejskiego planu działania.
8. Wytyczne zapewniają wspólne ramy służące wspieraniu organów, zainteresowanych stron, partnerów społecznych i przedsiębiorstw działających w sektorze transportu podczas stopniowego przywracania połączeń. Składają się one z ogólnych zasad mających zastosowanie do wszystkich usług transportowych oraz konkretnych zaleceń, które uwzględniają cechy charakterystyczne każdego rodzaju transportu i są realistyczne i praktyczne. Ich celem jest dostarczenie dalszych wskazówek dotyczących sposobu stopniowego przywracania usług transportowych, połączeń i swobodnego przepływu, tak szybko jak pozwala na to sytuacja zdrowotna, przy jednoczesnej ochronie zdrowia pracowników sektora transportu i pasażerów. Należy je stosować w odniesieniu do transportu w obrębie państw członkowskich i między nimi. Biorąc jednak pod uwagę transgraniczny charakter transportu, niniejsze wytyczne powinny być również stosowane odpowiednio do usług transportowych między państwami członkowskimi a państwami trzecimi, jak tylko sytuacja epidemiologiczna na to pozwoli.
9. Pandemia COVID-19 wpływa na całą UE, ale jej skutki różnią się w poszczególnych państwach członkowskich, regionach i obszarach. Państwa członkowskie oraz instytucje i agencje UE muszą ściśle ze sobą współpracować w celu przywrócenia połączeń w całej UE w sposób bezpieczny dla wszystkich oraz przywrócenia zaufania publicznego do usług transportowych. Podróże całkowicie wolne od ryzyka nie są możliwe, podobnie jak w przypadku każdej innej działalności, ale ryzyko to powinno być jak najbardziej ograniczone przez cały czas trwania pandemii. Do czasu opracowania i powszechnej dostępności skutecznej szczepionki, nadal możliwa jest druga fala zakażeń lub występowanie ognisk choroby. W związku z tym należy ustanowić plany ewentualnego przywrócenia środków ograniczających w razie potrzeby.
10. Biorąc pod uwagę globalny charakter pandemii COVID-19 oraz międzynarodowy charakter usług transportowych, niezbędne jest opracowanie ram wzajemnego uznawania sytuacji w zakresie zdrowia publicznego i środków stosowanych między państwami, regionami i obszarami, w tym między poszczególnymi państwami członkowskimi oraz między UE a państwami trzecimi, aby umożliwić stopniowe, szybkie i bezpieczne przywrócenie europejskich i globalnych systemów transportowych. W tym kontekście właściwe organy w UE powinny w jak największym stopniu współpracować z państwami trzecimi i sektorowymi organizacjami międzynarodowymi (*). Cele i skutki wprowadzanych środków powinny być zatem w jak największym stopniu wzajemnie dostosowane, a środki powinny być uznawane za równoważne.
11. Jak wspomniano we wspólnym europejskim planie działania, wytyczne te są również istotne z punktu widzenia letniego okresu urlopowego i planowania powiązanych podróży. Turystyka jest ważnym sektorem gospodarki UE i jest nierozdzielnie związana z transportem i podróżami, zaś dostęp do usług transportu pasażerskiego jest jej podstawowym i zasadniczym warunkiem. Dlatego szybkie przywrócenie odpowiedniej sieci połączeń będzie miało kluczowe znaczenie dla stopniowej odbudowy turystyki.

(*). Takimi jak Międzynarodowa Organizacja Morska, Międzynarodowa Organizacja Pracy, Organizacja Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego, Stały Sekretariat Wspólnoty Transportowej itd.

II. Zasady bezpiecznego i stopniowego przywracania transportu pasażerskiego

a) Ogólne zasady dotyczące przywracania połączeń

12. W trybie priorytetowym stopniowo wznawiane powinny być wszystkie rodzaje usług transportowych, z zastrzeżeniem zastosowania proporcjonalnych i skutecznych środków ochrony zdrowia pracowników sektora transportu i pasażerów. Środki te powinny być zgodne z ogólnymi kryteriami, zasadami i zaleceniami określonymi we wspólnym europejskim planie działania, zwłaszcza w odniesieniu do sytuacji epidemiologicznej i polityki w zakresie kontroli granicznych oraz ograniczeń w przemieszczaniu się i podróżowaniu.
13. W związku z tym zakres i czas trwania środków, które mogą prowadzić do ograniczenia operacji transportowych, a także środków ochrony zdrowia i środków zapobiegawczych powinien być ograniczony do tego, co jest konieczne do ochrony zdrowia publicznego. Wszystkie środki powinny być proporcjonalne, a także należyte i umotywowane, przejrzyste, odpowiednie i dopasowane do danego rodzaju transportu, niedyskryminacyjne i powinny zapewniać utrzymanie równych warunków działania na jednolitym rynku. Państwa członkowskie będą musiały zapewnić zgodność tych środków z zasadami pomocy państwa i wszystkimi innymi elementami prawa UE.
14. Środki powinny być stale monitorowane, tak aby w stosownych przypadkach mogły zostać poddane ponownej ocenie i dostosowane, z uwzględnieniem wszelkiej odpowiedniej wiedzy fachowej i ustaleń, tak aby pozostały one proporcjonalne do poziomu potrzeb w zakresie zdrowia publicznego. W miarę pojawienia się nowych i skuteczniejszych rozwiązań, ich wdrażanie powinno być traktowane priorytetowo, tak aby można było zaprzestać stosowania mniej efektywnych lub bardziej uciążliwych środków. Należy przestrzegać zasady efektywności pod względem kosztów. Oznacza to, że jeżeli istnieje kilka możliwości uzyskania porównywalnych skutków pod względem ochrony zdrowia pracowników sektora transportu i pasażerów, preferowane powinno być najmniej kosztowne podejście.
15. Aby chronić i przywrócić pełne funkcjonowanie jednolitego rynku, świadczenie transgranicznych usług transportowych, pełną skuteczność środków związanych ze zdrowiem oraz zaufanie społeczeństwa, państwa członkowskie powinny podejmować działania w sposób skoordynowany i oparty na współpracy. Państwa członkowskie powinny opierać decyzje o znoszeniu związanych z COVID-19 ograniczeń podróży na wytycznych Komisji z dnia 13 maja 2020 r. dotyczących granic wewnętrznych⁽¹⁰⁾. Należy je zgłaszać Komisji i wszystkim państwom członkowskim. Komisja jest gotowa koordynować znoszenie ograniczeń i przywracanie usług transportowych poprzez sieć krajowych punktów kontaktowych.
16. Wymaga to również skoordynowanego podejścia z krajami sąsiadującymi z UE oraz z innymi państwami. Rozszerzono już na przykład koordynację z Bałkanami Zachodnimi na odpowiednie organy krajowe, które ściśle współpracują z unijną siecią krajowych punktów kontaktowych ds. transportu. Wspólnym celem jest zapewnienie świadczenia usług transportowych i połączeń.
17. Zgodnie z wymienionymi wyżej zasadami stanowiącymi, iż środki powinny być proporcjonalne i dostosowane do danego rodzaju transportu, należy określić bezpieczne rozwiązania w zakresie mobilności zamiast ogólnych środków zakazujących, które prowadzą do paraliżu usług transportowych w UE. Przykładem może być nasilone i regularne czyszczenie, dezynfekcja i odpowiednia wentylacja węzłów transportowych i pojazdów⁽¹¹⁾ zamiast całkowitego zakazu świadczenia przedmiotowych usług transportowych. Podejście to powinno umożliwić zajęcie się konkretnymi źródłami ryzyka przy jednoczesnym zapewnieniu stopniowego przywrócenia regularnej działalności gospodarczej i codziennych zajęć. W tym kontekście zasadnicze znaczenie będzie miała ścisła współpraca między organami odpowiedzialnymi za zdrowie i transport oraz najważniejszymi zainteresowanymi stronami.

⁽¹⁰⁾ Komunikat Komisji – Skoordynowane podejście etapowe zmierzające do przywrócenia swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych – COVID-19 z dnia 13 maja 2020 r.

⁽¹¹⁾ W niniejszym komunikacie termin „pojazd” odnosi się, odpowiednio w danym kontekście, do wszystkich typów pojazdów, w tym między innymi do samochodów osobowych, ciężarowych, autobusów, autokarów, pociągów, statków powietrznych, statków, łodzi, promów itd.

18. Należy nadal chronić transport towarów w celu zapewnienia funkcjonowania łańcuchów dostaw. We wspólnym europejskim planie działania stwierdzono, że „w okresie przejściowym należy wzmocnić wysiłki na rzecz utrzymania niezakłóconego przepływu towarów i zabezpieczenia łańcuchów dostaw”. Poczynając od przewidzianych obecnie maksymalnie 15 minut na przekroczenie granicy uprzywilejowanym korytarzem, kontrole powinny być stopniowo znoszone w sposób skoordynowany, z wykorzystaniem istniejących kanałów koordynacji takich jak krajowe punkty kontaktowe ds. transportu w związku z COVID-19 oraz zintegrowane uzgodnienia UE dotyczące reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych (IPCR), aby ostatecznie umożliwić przekraczanie granic wewnętrznych w taki sam sposób jak przed wprowadzeniem ograniczeń związanych z COVID-19 w odniesieniu do wszystkich pojazdów towarowych i towarów. W miarę wzrostu natężenia ruchu szczególną uwagę należy zwrócić na rolę węzłów multimodalnych, takich jak porty czy terminale kontenerowe, we wspieraniu uprzywilejowanych korytarzy. Należy jak najlepiej wykorzystać wszystkie rodzaje transportu, w tym towarowy transport wodny śródlądowy i kolejowy, aby zagwarantować sprawne funkcjonowanie łańcuchów dostaw. Konieczne jest zapewnienie swobodnego i niezakłóconego przepływu kluczowych pracowników sektora transportu. W tym celu należy rozważyć dostęp do szybkich korytarzy w węzłach transportowych. W okresie przejściowym, z uwzględnieniem zaleceń organów ds. zdrowia publicznego, należy stopniowo ograniczać kontrole zdrowia, znieść systematyczną kwarantannę (tj. stosowaną niezależnie od występowania objawów lub wyników testu) i zlikwidować konwoje; możliwe będzie ponowne wprowadzenie zakazów jazdy, jeżeli pozwala na to płynność ruchu, a dalsze odstępstwa od przepisów dotyczących czasu prowadzenia pojazdu i odpoczynku po maju 2020 r. powinny zostać lepiej zharmonizowane i ograniczone do tego, co jest ściśle konieczne, w celu stopniowego przywrócenia jednolitych i łatwych do egzekwowania przepisów UE.
19. Gdy tylko pozwoli na to sytuacja w zakresie zdrowia publicznego, należy znieść ograniczenia w zakresie indywidualnego transportu (np. z wykorzystaniem samochodów osobowych, motocykli czy rowerów). Złagodzenie ograniczeń pozwala na szybkie wznowienie mobilności, zwłaszcza na szczeblu lokalnym i regionalnym (np. dzięki umożliwieniu szybszego podróżowania na dalsze odległości lokalnie lub w obrębie jednego państwa członkowskiego). Zniesienie tych ograniczeń w celu ułatwienia indywidualnego transportu powinno pozostać dostosowane do szeroko zakrojonych środków ograniczania kontaktów personalnych i środków zapobiegawczych wymaganych lub zalecanych przez każde państwo członkowskie.
20. Jednocześnie należy zwiększyć dostępność bezpiecznych możliwości transportu zbiorowego w miarę stopniowego znoszenia ograniczeń, aby zapewnić alternatywne rozwiązania w zakresie mobilności dla wszystkich obywateli. Działania te należy prowadzić i informować o nich w sposób, który pomoże przywrócić zaufanie pasażerów do bezpieczeństwa transportu zbiorowego.
21. Należy zapewnić, aby przewoźnicy i usługodawcy, którzy świadczą równoważne usługi na tej samej trasie, podlegali równoważnym środkom. Celem powinno być zapewnienie takiego samego poziomu bezpieczeństwa, jasności i przewidywalności dla pasażerów, aby uniknąć dyskryminacji i zachować równe warunki działania.
22. W celu zapewnienia, aby środki przy wyjeździe i przyjeździe z wykorzystaniem jakiegokolwiek rodzaju transportu były porównywalne, dzięki czemu podróż nie będzie zbyt uciążliwa albo wręcz niemożliwa, należy zapewnić, by równoważne środki, oparte na wspólnych zasadach i odpowiednio zmniejszające zagrożenie dla zdrowia, były wzajemnie uznawane w miejscu wyjazdu i przyjazdu. W tym celu niezbędna jest koordynacja między państwami członkowskimi i państwami spoza UE.
23. Aby umożliwić bardziej świadome planowanie podróży, przewoźnicy i usługodawcy mogliby udostępniać informacje na temat średniego stopnia wykorzystania w odniesieniu do poszczególnych połączeń lub przedziałów czasowych. Będzie to miało szczególne znaczenie dla usług, które nie oferują rezerwacji miejsc oraz dla lokalnego transportu publicznego. Takie informacje mogłyby być udostępniane w internecie lub za pośrednictwem specjalnych aplikacji mobilnych.
24. W niektórych państwach członkowskich, regionach i miastach mobilność miejska jest poddawana ponownym analizom, np. pod kątem poszerzenia lub zwiększenia ilości chodników i ścieżek rowerowych, dostosowania rozkładów jazdy czy też opracowania innowacyjnych technologii w celu zarządzania przepływami pasażerów i unikania zatłoczenia. Komisja zachęca do opracowywania i wdrażania nowych rozwiązań i środków w zakresie mobilności w miastach i wspiera te działania, aby ułatwić bezpieczną, aktywną, zbiorową i współdzieloną mobilność oraz zapewnić zaufanie obywateli.
25. W razie potrzeby powinny mieć zastosowanie jasne zasady dotyczące praw i obowiązków przewoźników i usługodawców – np. jeżeli przewoźnicy są odpowiedzialni za zapewnienie dystansowania lub odmowę dostępu do węzła transportowego lub pojazdu bez maseczki lub gdy przekroczona zostanie określona maksymalna liczba pasażerów, należy jasno określić ramy prawne przyznające im uprawnienia do stosowania tych środków.

b) *Ochrona pracowników sektora transportu*

26. Pracownicy we wszystkich rodzajach transportu odgrywają zasadniczą rolę podczas obecnego kryzysu: dostarczają towary, wspierają funkcjonowanie łańcuchów dostaw, biorą udział w repatriacji obywateli UE oraz przewożą kluczowych pracowników do pracy, nawet w warunkach zwiększonego zagrożenia dla ich własnego zdrowia i dobrostanu. Węzły transportowe, dostawcy usług i przewoźnicy powinni stosować zasady ciągłości działania w celu zapewnienia ciągłego i bezpiecznego funkcjonowania w porozumieniu z partnerami społecznymi. Oznacza to również, że z pracownikami sektora transportu należy prowadzić stosowne konsultacje oraz powinni oni być odpowiednio wyposażeni, wyszkoleni i poinstruowani co do sposobu wykonywania ich obowiązków przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyka dla zdrowia własnego i ich rodzin oraz dla zdrowia ich współpracowników i pasażerów. Powinno to obejmować na przykład informacje, jak stosować sprzęt ochronny, zachować higienę, ograniczyć niepotrzebne kontakty z innymi osobami, a także, w miarę możliwości, jak rozpoznać potencjalne zakażenia.
27. Pracodawcy pracowników sektora transportu, którzy ze względu na charakter pracy muszą utrzymywać wysoki stopień interakcji z innymi osobami (np. załogi statków powietrznych, personel zajmujący się kontrolą bezpieczeństwa i ochroną w portach lotniczych i portach, kontrolerzy biletów, kierowcy autobusów i samochodów dostawczych, załogi statków pasażerskich, piloci morscy, personel udzielający pomocy pasażerom, w tym osobom z niepełnosprawnością i osobom o ograniczonej możliwości poruszania się), powinni zapewnić im odpowiednie środki ochrony indywidualnej, jak określono poniżej. W razie konieczności należy zapewnić regularną wymianę takich środków, a także ich bezpieczne unieszkodliwienie. Ogólne wytyczne dla pracodawców dotyczące powrotu do miejsc pracy po pandemii COVID-19 zostały opublikowane przez Europejską Agencję Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy i zawierają przydatne informacje dotyczące konkretnych sektorów, w tym sektora transportu ⁽¹²⁾.

c) *Ochrona pasażerów*

28. W odniesieniu do wszystkich form zbiorowego transportu pasażerskiego należy zastosować racjonalne środki mające na celu ograniczenie kontaktu między pracownikami transportu i pasażerami, a także między samymi pasażerami. Tam, gdzie jest to możliwe, należy stosować praktyki zachowania bezpiecznej odległości między pasażerami, o ile wymaga tego ogólna sytuacja zdrowotna. Należy stosować inne środki zmniejszające ryzyko zakażenia, takie jak:
- stosowanie środków ochrony indywidualnej (maseczki, rękawice itp.) przez pracowników transportu;
  - ograniczenie, tam gdzie jest to możliwe, zagęszczenia pasażerów w środkach transportu zbiorowego i w poczekalniach lub na przystankach (na prowadzenie takich usług o niższej przepustowości można byłoby otrzymać odpowiednie wsparcie w celu utrzymania rentowności, np. poprzez tymczasowe zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami UE ⁽¹³⁾);
  - utrzymywanie lub dodawanie barier ochronnych w węzłach transportowych i pojazdach (np. wokół kierowców, przy kasach biletowych lub stanowiskach kontroli);
  - utworzenie specjalnych pasów ruchu lub wydzielenie w inny sposób różnych strumieni pasażerów w węzłach transportowych (tj. portach, portach lotniczych, dworcach kolejowych, przystankach autobusowych, przystankach promów, węzłach transportu publicznego w miastach itd.);
  - w węzłach należy usunąć wyposażenie sprzyjające zatłoczeniu (np. ławki, stoły) lub co najmniej przestawić je w celu zapewnienia odpowiedniego dystansu społecznego;
  - wyraźne wyświetlanie zrozumiałych informacji na temat zalecanych zachowań (np. częste mycie lub odkażanie rąk, utrzymanie odpowiedniej odległości) oraz na temat konkretnych środków stosowanych w danym węzle transportowym lub środku transportu;

⁽¹²⁾ „COVID-19: guidance for the workplace” (wytyczne dotyczące miejsca pracy) oraz „COVID-19: Back to the workplace – Adapting workplaces and protecting workers” (powrót do miejsca pracy – dostosowanie miejsc pracy i ochrona pracowników), https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19_guidance_for_the_workplace#See.

⁽¹³⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dotyczące usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70 (Dz.U. L 315 z 3.12.2007, s. 1); rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1008/2008 z dnia 24 września 2008 r. w sprawie wspólnych zasad wykonywania przewozów lotniczych na terenie Wspólnoty (Dz.U. L 293 z 31.10.2008, s. 3); rozporządzenie Rady (EWG) nr 3577/92 z dnia 7 grudnia 1992 r. dotyczące stosowania zasady swobody świadczenia usług w transporcie morskim w obrębie państw członkowskich (kabotaż morski) (Dz.U. L 364 z 12.12.1992, s. 7).

- g) odpowiednie środki przy wchodzeniu na pokład i podczas kontroli bezpieczeństwa (np. zakaz używania przednich drzwi autobusu przy wchodzeniu lub wychodzeniu, domyślne otwarcie drzwi, dezynfekcja tac) oraz inne środki, które pomagają ograniczyć kontakt (np. pozostanie w samochodzie na krótkich trasach promów, jeżeli można zapewnić bezpieczeństwo tego rozwiązania);
- h) należy priorytetowo traktować transport osób z niepełnosprawnościami i osób o ograniczonej sprawności ruchowej oraz osób starszych. Pracownikom sektora transportu, którzy zgodnie z przepisami UE dotyczącymi praw pasażerów zapewniają pomoc osobom niepełnosprawnym i o ograniczonej sprawności ruchowej oraz osobom starszym, należy zapewnić niezbędne środki ochrony indywidualnej.
29. Pasażerowie powinni nosić maseczki w węzłach transportowych i pojazdach wykorzystywanych w transporcie zbiorowym, zwłaszcza w przypadku gdy nie można w każdym momencie w pełni przestrzegać zasad zachowania bezpiecznej odległości ⁽¹⁴⁾. W widocznym miejscu powinny być dostępne zrozumiałe materiały informacyjne dla pasażerów na temat bezpiecznego zachowania (zachowania odległości, mycia rąk itp.). Należy ustanowić protokoły zarządzania potencjalnymi zakażeniami w tych obiektach, o których należy w sposób zrozumiały poinformować pracowników sektora transportu i które powinny być łatwo dostępne dla pasażerów.
30. Jeżeli zapewnienie zachowania bezpiecznej odległości między osobami jest trudne, należy wprowadzić dodatkowe zabezpieczenia i środki prowadzące do osiągnięcia równoważnego poziomu ochrony. Ponadto w przypadku gdy istnieją alternatywne sposoby dotarcia do miejsca docelowego, należy preferować te warianty, w których można zapewnić odpowiedni dystans, zgodnie z zaleceniami organów ds. zdrowia publicznego.
31. Priorytetem powinno być ograniczenie ryzyka zakażeń w węzłach transportowych i pojazdach we wszystkich rodzajach transportu. W odniesieniu do wszystkich rodzajów transportu należy wprowadzić intensywniejsze i regularne czyszczenie i dezynfekcję węzłów transportowych i pojazdów. Należy zapewnić dostępność żelu do dezynfekcji w węzłach transportowych i w pojazdach.
32. W węzłach transportowych należy przygotować zaplecze i wdrożyć protokoły w celu natychmiastowego odizolowania osób z podejrzeniem COVID-19 do czasu zastosowania dalszych odpowiednich środków. W tym celu należy wyznaczyć bezpieczne strefy oraz zapewnić przeszkolony personel dysponujący odpowiednim sprzętem ochronnym. Istniejące placówki medyczne i personel medyczny (np. na lotniskach, w portach lub na pokładzie statków) powinny zostać wzmocnione, aby mogły poradzić sobie ze zwiększeniem natężenia ruchu po zniesieniu ograniczeń.
33. Należy preferować elektroniczną sprzedaż biletów i wcześniejszą rezerwację miejsc w celu ograniczenia tworzenia się grup podróżujących w określonych obszarach (tj. przy automatach biletowych i w punktach sprzedaży) oraz w celu lepszej kontroli dozwolonej liczby pasażerów, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości sprzedaży biletów osobom, które nie mają dostępu do rozwiązań elektronicznych lub nie potrafią z nich korzystać. W miarę możliwości należy promować otoczenie bezdotykowe.
34. W pojazdach ograniczona może być sprzedaż innych towarów, w tym żywności i napojów. Aby zmniejszyć ryzyko zakażeń, podmioty prowadzące zintegrowane placówki sprzedaży detalicznej, takie jak sklepy wolnocłowe, powinny podjąć odpowiednie działania, w tym na przykład: zarządzanie przepływami pasażerów w celu zapewnienia bezpiecznych odległości (w tym stosowanie oznaczeń na podłodze, optymalizacja rozplanowania przestrzeni, w razie konieczności ograniczenie liczby klientów); regularne czyszczenie i dezynfekcja miejsc, sprzętu i towarów; ustawienie barier przy kasach między klientami a sprzedawcami; zapewnienie wystarczającej ilości stanowisk do dezynfekcji rąk w obiektach sprzedaży detalicznej i wprowadzenie obowiązku korzystania z nich, w szczególności w punktach wejścia i wyjścia; dostarczanie klientom w sposób widoczny informacji na temat odpowiedniego bezpiecznego zachowania; oraz zapewnienie, aby sprzedawcy byli odpowiednio przeszkoleni i wyposażeni w sposób odpowiedni do obsługi klientów i towarów zgodnie z wytycznymi organów ds. zdrowia dotyczącymi bezpiecznego zachowania podczas pandemii COVID-19.

⁽¹⁴⁾ „Maseczki” to termin ogólny, który obejmuje zarówno maski medyczne, jak i niemedyczne. Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) stwierdziło, że „można rozważyć zastosowanie niemedycznych masek z różnych materiałów włókienniczych, zwłaszcza jeśli – ze względu na problemy z zaopatrzeniem – maski medyczne muszą być priorytetowo stosowane przez pracowników służby zdrowia jako środki ochrony indywidualnej” <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>). Krajowe organy ds. zdrowia lub bezpieczeństwa bardziej szczegółowo określają, w tym dzięki dyskusjom z zainteresowanymi stronami, zasady w odniesieniu do poszczególnych rodzajów transportu, na podstawie ryzyka epidemiologicznego w danym kraju, dostępności i innych czynników. Różni pracownicy transportu i pasażerowie mogą być narażeni na różne poziomy ryzyka.

35. Oprócz innych środków mających na celu ograniczenie ryzyka zakażenia, pasażerowie mogliby na zasadzie dobrowoli stosować aplikacje mobilne służące ustalaniu kontaktów zakaźnych oraz inne środki ostrzegawcze w celu wykrywania i przerywania łańcuchów zakażeń i ograniczania ryzyka dalszego rozprzestrzeniania, dopóki ryzyko to się utrzymuje. Dostęp do usług transportowych nie powinien być uzależniony od korzystania z aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych. Ze względu na transgraniczny charakter transportu należy zapewnić interoperacyjność i wzajemne uznawanie takich środków. Jeżeli środki w zakresie ustalania kontaktów zakaźnych zostaną wdrożone, powinny być ściśle ograniczone do walki z pandemią COVID-19 i wprowadzone zgodnie ze wspólnym unijnym zestawem instrumentów sieci e-zdrowie na potrzeby mobilnych aplikacji ułatwiających ustalanie kontaktów zakaźnych w ramach unijnej walki z epidemią COVID-19 ⁽¹⁵⁾, z wytycznymi Komisji dotyczącymi aplikacji ⁽¹⁶⁾ oraz z wytycznymi Europejskiej Rady Ochrony Danych ⁽¹⁷⁾, tak aby zapewnić najwyższy poziom ochrony danych osobowych.
36. Przewoźnicy i usługodawcy powinni dysponować specjalnymi protokołami na wypadek choroby pasażerów lub wykazania objawów COVID-19 podczas podróży lub przebywania w węźle transportowym lub w ich bezpośrednim następstwie. Takie protokoły powinny obejmować wyraźnie wyznaczone, bezpieczne strefy dla pasażerów z objawami, określone działania służące zminimalizowaniu kontaktu z innymi pasażerami i pracownikami sektora transportu, sposób gromadzenia i analizowania wszystkich istotnych informacji na temat kontaktów z innymi pasażerami i pracownikami sektora transportu itp. W przypadku podróży z rezerwacją, protokół powinien obejmować możliwość zidentyfikowania i ostrzeżenia innych pasażerów, którzy przebywali w pobliżu danej osoby.

d) *Dalsze działania*

37. W celu przywrócenia regularnych poziomów usług transportowych i połączeń w przypadku braku szczepionki konieczne będzie elastyczne połączenie zwiększonego wykorzystania odpowiednich środków ochrony indywidualnej, właściwej i bezpiecznej wentylacji, w miarę możliwości z wykorzystaniem świeżego powietrza oraz unikaniem cyrkulacji powietrza pochodzącego z pomieszczeń, zwiększonych zdolności w zakresie dobrowolnego ustalania kontaktów zakaźnych i możliwości odkażania.
38. W perspektywie średnio- i długoterminowej zaleca się stałe monitorowanie, ocenę i analizę zasadności wszystkich środków nadzwyczajnych wprowadzonych podczas pandemii COVID-19, chyba że sytuacja epidemiologiczna wymaga ich przedłużenia lub środki te są korzystne z punktu widzenia poprawy systemów transportu i wydajności.
39. Ciągłe stosowanie środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się koronawirusa, a także ich łagodzenie oraz stopniowe przywracanie usług transportowych i połączeń nie powinno doprowadzić do ograniczenia, choćby tymczasowo, wysokiego poziomu unijnych norm bezpieczeństwa i ochrony w transporcie, w tym w zakresie zdrowia i bezpieczeństwa pracowników sektora transportu. Należy uniknąć dodania problemów związanych z bezpieczeństwem lub ochroną transportu do problemów, które już występują w związku z pandemią COVID-19.

III. Praktyczne wytyczne dotyczące konkretnych środków służących zapewnieniu bezpiecznego transportu pasażerskiego we wszystkich rodzajach transportu w kontekście pandemii COVID-19

a) *Zalecenia przekrojowe*

40. Powyższe zasady powinny wyznaczać kierunek ogólnego stopniowego przywrócenia i zwiększenia intensywności transportu pasażerskiego w całej UE we wszystkich rodzajach transportu na etapie znoszenia ograniczeń związanych z COVID-19 i reanimacji gospodarki. Te wspólne zasady powinny ułatwiać wzajemne uznawanie środków wprowadzanych w samej UE, ale również wobec państw spoza UE, aby umożliwić skuteczną kontynuację usług transportowych. Jak stwierdzono w poprzedniej sekcji, należy stosować określone zasady i środki w odniesieniu do węzłów transportowych i pojazdów we wszystkich rodzajach transportu, uwzględniając szczególnie dostosowania wynikające ze specyfiki danego rodzaju transportu, potrzeb i wykonalności.
41. Takie środki przekrojowe obejmują w szczególności poniższe zasady:
- a) Przynajmniej na początkowym etapie znoszenia ograniczeń może zaistnieć konieczność zmniejszenia liczby pasażerów w pojazdach w niektórych rodzajach transportu, aby zapewnić przestrzeganie obowiązujących wymogów w zakresie zachowania bezpiecznej odległości.

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf

⁽¹⁶⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne dotyczące aplikacji pomocnych w walce z pandemią COVID-19 w odniesieniu do ochrony danych (Dz.U. C 124I z 17.4.2020, s. 1).

⁽¹⁷⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en

- b) Dobrowolne korzystanie z aplikacji służących ustalaniu kontaktów zakaźnych należy uznać za dodatkowy środek ograniczania ryzyka.
  - c) Pracownikom sektora transportu należy zapewnić środki ochrony indywidualnej oraz, w miarę możliwości, oddzielić ich od pasażerów.
  - d) Częste czyszczenie i dezynfekcja węzłów transportowych i pojazdów oraz częstsze zbieranie odpadów.
  - e) Systematyczne instalowanie stanowisk do dezynfekcji rąk i wymaganie ich użycia zawsze, gdy jest to możliwe.
  - f) Zwiększenie intensywności wentylacji, filtrowania powietrza i, w stosownych przypadkach, promowanie wykorzystania naturalnego powietrza.
  - g) Noszenie maseczek przez pasażerów, zwłaszcza w przypadku, gdy nie można w każdym momencie w pełni przestrzegać zasad zachowania bezpiecznej odległości.
  - h) Bilety i informacje powinny być przekazywane drogą elektroniczną i automatycznie. Należy zdecydowanie promować i traktować priorytetowo elektroniczną sprzedaż biletów, a także procedury wcześniejszej odprawy, rezerwacji i rejestracji.
  - i) Odprawa, załadunek i rozładunek bagażu powinny być zorganizowane w taki sposób, aby unikać zatłoczenia wśród pasażerów.
  - j) Zamawianie usług i posiłków na pokładzie powinno być, w miarę możliwości, dokonywane w momencie rezerwacji, w celu zmniejszenia kontaktu między personelem a pasażerami.
  - k) Zrozumiałe informacje na temat stosowanych procedur bezpiecznego postępowania oraz wymaganego sprzętu ochronnego dla pasażerów powinny być umieszczone w widocznych miejscach w węzłach komunikacyjnych i w pojazdach, a także powinny być udostępniane przed podróżą.
42. Organizacje zainteresowanych stron, przewoźnicy i usługodawcy prowadzący działalność w poszczególnych rodzajach transportu powinni opracować i wdrożyć odpowiednie środki uwzględniające szczególne okoliczności każdego rodzaju transportu. Powinny one być zgodne z zasadami ogólnymi i dotyczącymi poszczególnych rodzajów transportu oraz z zaleceniami określonymi w niniejszych wytycznych. Środki te powinny być stale poddawane przeglądowi i, w razie konieczności, dostosowywane w celu zapewnienia ich skuteczności w zakresie ochrony zdrowia pracowników sektora transportu i pasażerów.
43. Ponadto należy wdrożyć i stosować następujące środki, biorąc pod uwagę specyfikę i potrzeby poszczególnych rodzajów transportu:
- b) *Transport lotniczy*
44. Branża transportu lotniczego dysponuje długoletnim doświadczeniem w dziedzinie zarządzania ryzykiem w obszarach bezpieczeństwa i ochrony i jest przyzwyczajona do funkcjonowania w środowisku charakteryzującym się wysokim stopniem kontroli. Zasadnicze znaczenie dla wyjścia z obecnego kryzysu będzie miało odzyskanie zaufania pasażerów i przekonanie ich, że transport lotniczy stanowi bezpieczny sposób podróżowania. W tym celu istotne będzie intensywne i obszerne informowanie przez zainteresowane strony z sektorów lotnictwa i ochrony zdrowia o wprowadzonych środkach, a także o tym, w jaki sposób środki te przyczyniają się do ograniczenia ryzyka. Sektor transportu lotniczego powinien dopilnować, by wprowadzone środki były dobrze widoczne, skoordynowane i każdorazowo komunikowane pasażerom.
45. Ograniczanie ryzyka rozprzestrzeniania się COVID-19 powinno odbywać się zgodnie z tymi samymi zasadami, jakie są stosowane w odniesieniu do zarządzania ryzykiem w obszarach bezpieczeństwa i ochrony, tj. obejmować monitorowanie zgodności, regularny przegląd skuteczności środków oraz ich dostosowywanie do zmieniających się potrzeb i ulepszonych metod i technologii – jednakże przy uwzględnieniu, że porty lotnicze i przedsiębiorstwa lotnicze nie mają kwalifikacji do świadczenia usług w zakresie opieki zdrowotnej, takich jak podejmowanie decyzji w sprawie kontroli sanitarnych w odniesieniu do pasażerów, które powinny być wykonywane przez właściwe organy.
46. Aby zapewnić, by środki stosowane w odniesieniu do wylotu i przylotu były porównywalne, a tym samym uniknąć, by podróże stały się zbyt uciążliwe lub nawet niemożliwe, kwestią o kluczowym znaczeniu jest zapewnienie, by równoważne środki, które są oparte na wspólnych zasadach i z których każdy w odpowiedni sposób służy ograniczeniu odpowiednich zagrożeń dla zdrowia, były wzajemnie uznawane w miejscu wylotu i w miejscu przylotu. Aby to ułatwić, przydatne jest opracowanie konkretnych kryteriów, które należy przełożyć na podejście uznawane w skali międzynarodowej. Korzystanie z równoważnych norm oraz stosowanie zasady wzajemności w odniesieniu do środków i ich uznawania mogą stanowić podstawowe czynniki umożliwiające przywrócenie transportu lotniczego w UE i w kontekście globalnym. W związku z tym zasadnicze znaczenie będzie miała ścisła współpraca z państwami spoza UE i partnerami międzynarodowymi, w tym z Organizacją Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO).

47. We współpracy z Komisją, Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) i właściwymi organami Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA) przedstawi w najbliższych tygodniach techniczne wytyczne operacyjne mające na celu ułatwienie skoordynowanego podejścia i wspieranie krajowych organów ds. lotnictwa, przedsiębiorstw lotniczych, portów lotniczych oraz pozostałych zainteresowanych stron z branży. Te techniczne wytyczne operacyjne będą uwzględniać zasady zarządzania bezpieczeństwem opracowane w celu zapewnienia bezpieczeństwa europejskiego systemu lotnictwa i będą obejmować podstawowy protokół dotyczący zapewnienia w lotnictwie bezpieczeństwa pod względem zdrowia, który proponuje się stosować w całej UE.
48. Protokół ten powinien obejmować następujące środki:
- Zwiększenie wentylacji, filtrowanie powietrza wg standardów obowiązujących w szpitalach oraz pionowy przepływ powietrza.
  - Ograniczenie ryzyka zakażenia w trakcie całej podróży (np. poprzez unikanie skupisk pasażerów i ograniczenie interakcji na pokładzie statku powietrznego, określenie najlepszej procedury przydzielania miejsc w oparciu o ograniczenia techniczne oraz preferowanie dokumentów w formie elektronicznej i elektronicznych środków płatności).
  - Ograniczenie ruchu w kabinie (np. mniej bagażu kabinowego, mniejsza liczba interakcji z członkami załogi).
  - Odpowiednie zarządzanie przepływami pasażerów (np. zalecanie pasażerom wcześniejszego przybycia na lotnisko, preferowanie elektronicznej/samodzielnej odprawy biletowo-bagażowej, zapewnienie odpowiednich odstępów i ograniczenie kontaktów w punktach odbioru bagażu, punktach kontroli bezpieczeństwa i kontroli granicznej, przy wchodzeniu na pokład oraz przy nadawaniu bagażu); przed podróżą należy zapewnić pasażerom zrozumiałe informacje na temat procedur obowiązujących w porcie lotniczym.
49. W przyszłych technicznych wytycznych operacyjnych EASA i ECDC określone zostaną, w ścisłej koordynacji z właściwymi organami krajowymi, dodatkowe środki służące ograniczeniu ryzyka, mając na uwadze spójne wdrożenie w całej UE środków w zakresie wykonywania lotów.
- c) *Transport drogowy*
50. W celu ograniczenia ryzyka zakażenia dla użytkowników dróg należy zapewnić wysokie standardy higieny we wszystkich częściach terminali, w miejscach odpoczynku (np. przy autostradach), w zadaszonych obiektach parkingowych, na stacjach paliw i stacjach ładowania, obejmujące między innymi regularne czyszczenie i dezynfekowanie. Na stacjach paliw i stacjach ładowania należy wprowadzić zarządzanie przepływem pasażerów. W przypadku gdy zapewnienie należytego poziomu ochrony zdrowia publicznego nie jest możliwe, należy rozważyć zamknięcie danych miejsc odpoczynku lub stacji paliw/ładowania.
51. Transport autobusowy i autokarowy: Stopniowe wznowienie transportu autobusowego i autokarowego będzie wymagać wprowadzenia odpowiednich środków, z uwzględnieniem różnic między transportem regionalnym i długodystansowym. W szczególności w odniesieniu do międzynarodowych przewozów autobusowych i autokarowych konieczna jest koordynacja podejść przez zainteresowane państwa członkowskie oraz operatorów, tak aby zapewnić ich skuteczność. Należy wprowadzić praktyki służące zapewnieniu bezpieczeństwa operacyjnego, na przykład wchodzenie do pojazdów tylnymi drzwiami oraz korzystanie do celów wentylacji w jak największym stopniu z okien zamiast z klimatyzacji. Ponadto w jak największym stopniu należy zoptymalizować wykorzystanie miejsc siedzących (np. członkowie jednej rodziny mogą siedzieć koło siebie, podczas gdy osoby niepodróżujące razem powinny być rozdzielane). W minibusach pasażerowie nie powinni móc siedzieć obok kierowcy, chyba że możliwe jest fizyczne oddzielenie. Operatorom regularnych przewozów autobusowych należy stworzyć możliwości stopniowego przywrócenia sieci połączeń w zależności od krajowych ograniczeń. Aby to ułatwić, państwa członkowskie powinny wprowadzić uproszczone i przyspieszone procedury umożliwiające operatorom szybkie dostosowanie świadczonych przez nich usług bez uszczerbku dla zdrowia i bezpieczeństwa pracowników transportu. Tam, gdzie to możliwe, należy ograniczyć kontakt personelu z bagażem pasażerów a pasażerowie powinni sami zająć się załadunkiem i wyładunkiem swojego bagażu.
52. Transport samochodowy na żądanie (taksówki, prywatne samochody do wynajęcia): W trakcie pandemii usługi taksówkarskie oraz świadczone w formie prywatnych samochodów do wynajęcia są zasadniczo nadal realizowane – przy zachowaniu szczególnych środków ochronnych w przypadku kierowców oraz z ograniczeniem w postaci możliwości przewożenia tylko jednej osoby lub ewentualnie większej ich liczby, o ile należą one do tego samego gospodarstwa domowego. Świadczenie tych usług powinno być w dalszym ciągu możliwe przy zastosowaniu szczególnych środków higieny oraz środków ograniczających ryzyko. Przedsiębiorstwa powinny zapewnić kierowcom maski i środki dezynfekujące. Wnętra pojazdów powinny być dezynfekowane tak często, jak to możliwe. Kierowcy taksówek i prywatnych samochodów do wynajęcia powinni unikać fizycznego kontaktu z pasażerami i zawsze powinny być preferowane płatności elektroniczne. W celu ograniczenia kontaktu z pasażerami przedsiębiorstwa powinny zapewnić kierowcom możliwości separacji fizycznej w pojazdach (np. przesłony lub bariery z tworzywa sztucznego). Pasażerowie nie powinni mieć możliwości siedzieć obok kierowcy, chyba że możliwe jest fizyczne oddzielenie. Przedsiębiorstwa powinny udzielać pasażerom odpowiednich informacji przed rozpoczęciem kursu.

d) *Transport kolejowy*

53. Przywrócenie transportu pasażerskiego wymaga upewnienia pasażerów, że korzystanie z transportu zbiorowego jest bezpieczne. Wprowadzone środki muszą być należycie komunikowane, widoczne i skuteczne. W szczególności w odniesieniu do międzynarodowych przewozów kolejowych konieczna jest koordynacja środków przez zainteresowane państwa członkowskie oraz operatorów, tak aby zapewnić ich skuteczność. Stowarzyszenia działające w branży kolejowej oraz organizacje pracowników tego sektora wspólnie pracują już nad jednolitymi zasadami.
54. Ze względu na dużą liczbę przewożonych codziennie pasażerów oraz liczbę obsługiwanych stacji przestrzeganie ogólnych zasad bezpiecznego zachowania w celu ochrony zdrowia publicznego, a w szczególności zasady zachowania bezpiecznej odległości, zależy również od należytej staranności i poczucia odpowiedzialności każdego pasażera. Wyrwykowe kontrole powinny zapewnić odpowiedni poziom zachowania zgodności.
55. Ponieważ przedsiębiorstwa kolejowe nie zaprzestały działalności w trakcie pandemii COVID-19, już obecnie stosuje się szereg środków, które można utrzymać i w razie potrzeby dostosować:
- a) W razie konieczności należy stosować wymogi dotyczące zachowania bezpiecznej odległości, w szczególności dopóki liczba pasażerów utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie. Aby ułatwić zachowanie bezpiecznej odległości między pasażerami, należy w razie potrzeby zwiększyć częstotliwość połączeń oraz liczbę miejsc w pociągach, tak aby zmniejszyć ewentualne zatłoczenie.
  - b) Przewoźnicy kolejowi powinni wprowadzić obowiązkową rezerwację miejsc w pociągach dalekobieżnych i regionalnych, obejmując podanie nazwiska oraz miejsca wyjazdu i miejsca docelowego każdego z pasażerów. Inną możliwością, zwłaszcza w przypadku pociągów kursujących na krótkich trasach, jest obowiązek pozostawiania wolnych miejsc między pasażerami, chyba że należą oni do tego samego gospodarstwa domowego.
  - c) W celu zarządzania przepustowością przewoźnicy kolejowi powinni korzystać z pokładowych systemów liczenia pasażerów dostępnych zwłaszcza w przypadku pociągów podmiejskich (w oparciu o pomiar masy i bramki świetlne, jak również algorytmy telewizji przemysłowej, które nie pozwalają na identyfikację osób). Konieczne mogą być elastyczne dostosowania rozkładów jazdy i przydziałów tras, w tym skoordynowana optymalizacja przepustowości, tak aby uwzględnić popyt oraz potrzebę zmniejszenia zatłoczenia w pociągach.
  - d) Na stacjach należy wprowadzić zarządzanie przepływem pasażerów. W przypadku gdy zapewnienie należytego poziomu ochrony zdrowia publicznego nie jest możliwe, należy rozważyć zamknięcie określonych przystanków lub stacji.
  - e) Przy pomocy zachęt, np. w postaci odpowiedniej polityki cenowej lub elastycznych godzin pracy, należy w przypadku pociągów podmiejskich skłaniać do podróżowania poza godzinami szczytu, tak aby uniknąć zatłoczenia.
  - f) Aby uniknąć sytuacji, w których pasażerowie muszą dotykać drzwi lub przycisków, drzwi wagonów powinny otwierać się na każdej stacji automatycznie (lub powinny być otwierane zdalnie przez kierowcę).
56. Agencja Kolejowa Unii Europejskiej (ERA), która posiada odpowiednią wiedzę fachową w zakresie operacji kolejowych oraz wspólnych metod oceny bezpieczeństwa, jak również dysponuje rozległą siecią kanałów komunikacji (z organami, przewoźnikami i producentami), gotowa jest odegrać kluczową rolę w zapewnieniu wymiany najlepszych praktyk. Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail bada już możliwości wsparcia prac nad aplikacjami, które byłyby oparte na zanonimizowanych i zagregowanych danych⁽¹⁸⁾ i ułatwiałyby analizę powstawania tłoku na stacjach kolejowych; mogłyby one przynieść korzyści również innym formom transportu publicznego.

e) *Transport wodny*

57. Wybuch pandemii doprowadził do znacznego ograniczenia wodnego transportu pasażerskiego. Przywrócenie zaufania zarówno wśród pasażerów, jak i załóg statków, będzie wymagało wprowadzenia środków służących zapewnieniu zdrowia publicznego. Środki te powinny być dostosowane do rodzaju statku oraz charakteru i długości rejsu, które w przypadku transportu wodnego potrafią być znacznie zróżnicowane. Może zaistnieć potrzeba zwiększenia liczby statków i rejsów, zwłaszcza tam, gdzie transport przy użyciu promów odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu połączeń z obszarami oddalonymi i wyspami.

⁽¹⁸⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2020/518 z dnia 8 kwietnia 2020 r. w sprawie wspólnego unijnego zestawu instrumentów ułatwiającego wykorzystanie technologii i danych w celu zwalczania kryzysu wywołanego przez COVID-19 i wyjścia z niego, w szczególności w odniesieniu do aplikacji mobilnych i wykorzystywania zanonimizowanych danych dotyczących mobilności (Dz.U. L 114 z 14.4.2020, s. 7).

58. Środki dotyczące pracowników transportu morskiego szczegółowo określono w wytycznych w sprawie ochrony zdrowia osób przebywających na pokładach statków⁽¹⁹⁾. Pracownicy, w tym ci znajdujący się na pokładach statków oraz w portach, powinni mieć dostęp do środków ochrony indywidualnej⁽²⁰⁾ oraz odpowiedniej opieki medycznej przez cały czas pracy. Bezpośrednie interakcje między osobami znajdującymi się na pokładzie powinny być w jak największym stopniu ograniczone w celu uniknięcia ryzyka zarażenia.
59. Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego (EMSA) jest gotowa ułatwić wymianę najlepszych praktyk oraz informacji, które mogą być przydatne dla właściwych organów i zainteresowanych stron (np. na temat śledzenia statków, sprawozdawczości w zakresie zdrowia itp.). Ponadto, z uwagi na międzynarodowy charakter transportu morskiego, dla ułatwienia globalnej współpracy oraz zapewnienia równoważności i wzajemności w odniesieniu do środków i praktyk związanych z COVID-19 istotna będzie współpraca z państwami spoza UE i organizacjami międzynarodowymi, w tym z Międzynarodową Organizacją Morską (IMO).
60. W oparciu o zgromadzone dotychczas doświadczenia oraz środki wprowadzone już przez państwa członkowskie operatorzy oraz wszystkie inne podmioty zaangażowane w transport wodny (porty, terminale promowe, właściwe organy krajowe) powinny stosować następujące środki:
- a) Zapewnienie możliwości przestrzegania na statkach wymogów dotyczących zachowania bezpiecznej odległości, w tym przez zmniejszenie maksymalnej liczby pasażerów.
  - b) Ograniczenie dostępu do nabrzeży, przy których odbywa się wejście na pokład i zejście z pokładu, do pasażerów posiadających ważny bilet oraz przydzielanie pasażerom konkretnych miejsc.
  - c) Porty powinny rozważyć wprowadzenie specjalnych pasów ruchu umożliwiających oddzielne wejście na statek i opuszczenie statku przez pasażerów.
  - d) Jeżeli pozwalają na to warunki, umieszczenie jak największej liczby pasażerów na otwartych przestrzeniach na statku.
  - e) Jeżeli podczas krótkich rejsów (np. nieprzekraczających godziny) pasażerom zaleca się (lub nakłada się na nich wymóg), by na pokładzie promu pozostali w swoim pojeździe, środek taki powinien być stosowany wyłącznie na otwartych pokładach, chyba że zgodnie z obowiązującymi przepisami UE wprowadzono dodatkowe środki ostrożności. W razie potrzeby należy dostosować pojemność pokładów w celu zapewnienia bezpieczeństwa oraz zapewnić obecność personelu przeszkolonego w zakresie gaszenia pożarów.
  - f) Czyszczenie i dezynfekcja statków oraz obiektów lądowych powinny odbywać się zgodnie z „Zalecanymi procedurami”⁽²¹⁾ konsorcjum wspólnego działania UE „Healthy Gateways”.
  - g) Statki wycieczkowe, a w stosownych przypadkach również promy powinny opracować specjalne protokoły na potrzeby czyszczenia i higieny służące zminimalizowaniu ryzyka zarażenia między kabinami pasażerskimi.
  - h) Operatorzy statków oraz obiektów lądowych powinni wspólnie opracować protokoły mające zastosowanie w odniesieniu do osób, u których podejrzewa się lub u których potwierdzono zarażenie COVID-19, obejmujące środki obowiązujące przed rejsem, w trakcie rejsu i po jego zakończeniu. W tym celu powinny być dostępne procedury kontroli sanitarnych, jak również zapewnić należyte pomieszczenia do celów kwarantanny i odpowiednią interakcję z osobą objętą kwarantanną.
  - i) Statki wycieczkowe powinny dysponować odpowiednimi zdolnościami w zakresie przeprowadzania na pokładzie testów na COVID-19, z których należy korzystać w przypadku podejrzenia zarażenia się pasażera lub członka załogi.
61. Wcześniejsze przypadki zakażeń COVID-19 na pokładach statków wycieczkowych ujawniły szczególnie trudną sytuację w przypadku zamkniętych środowisk w trakcie długich rejsów. Zanim statki wycieczkowe wznowią rejsy, operatorzy statków powinni wprowadzić rygorystyczne procedury mające na celu zmniejszenie ryzyka zarażenia na pokładzie oraz zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej w przypadku infekcji. Stopniowe wznowienie rejsów wycieczkowych powinno być koordynowane na poziomie UE i na szczeblu międzynarodowym, przy uwzględnieniu sytuacji pod względem zdrowia publicznego w danych krajach. Przed rozpoczęciem rejsów operatorzy statków wycieczkowych powinni uzgodnić z operatorami portów na trasie rejsu, że w razie potrzeby

⁽¹⁹⁾ Komunikat Komisji „Wytyczne w sprawie ochrony zdrowia, repatriacji i organizacji podróży dla marynarzy, pasażerów i innych osób znajdujących się na pokładach statków” (Dz.U. C 119 z 14.4.2020, s. 1).

⁽²⁰⁾ EU Healthy Gateways Joint Action, „Overview of Personal Protective Equipment (PPE) recommended for staff at Points of Entry and crew on board conveyances in the context of COVID-19”.

⁽²¹⁾ Zalecane procedury czyszczenia i dezynfekcji statków w okresie pandemii lub gdy na pokładzie odnotowano przypadek COVID-19: https://www.healthygateways.eu/Portals/0/plcdocs/EU_HEALTHY_GATEWAYS_COVID-19_Cleaning_Disinfection_ships_09_4_2020_F.pdf?ver=2020-04-09-124859-237

pasażerowie i członkowie załóg będą mogli otrzymać niezbędną pomoc medyczną, jak również że możliwe będzie zorganizowanie repatriacji oraz dokonanie zmian w składzie załogi. Aby zapewnić ciągłość i bezpieczeństwo transportu morskiego, Komisja będzie w dalszym ciągu podejmować kroki w celu ułatwienia i koordynacji działań państw członkowskich, które to działania mają umożliwić wymianę załóg w portach na ich terytorium.

f) *Mobilność na obszarach miejskich*

62. W wielu miastach i regionach transport publiczny (autobusy, metro, tramwaje, kolej podmiejska itp.) w dalszym ciągu funkcjonował w trakcie pandemii COVID-19. Aby przygotować się na ponowny wzrost liczby pasażerów, należy wprowadzić odpowiednie środki w celu zapewnienia możliwie największego bezpieczeństwa pasażerów, takie jak:
- Wymóg zachowania minimalnej bezpiecznej odległości, na przykład przy wykorzystaniu naklejek lub oznaczeń na podłodze w celu wskazywania pasażerom w pojazdach takiej bezpiecznej odległości.
  - Należy ograniczyć do minimum kontakty między kierowcami/maszynistami a pasażerami (np. przy pomocy barier, zablokowania drzwi wejściowych z przodu pojazdu, poprzez promowanie biletów elektronicznych i elektronicznych metod płatności).
  - Zwiększenie i dostosowanie częstotliwości kursów, jak również dostosowanie tras, tak aby wraz ze wzrostem liczby pasażerów nadal umożliwiać zachowanie bezpiecznej odległości oraz w celu lepszego obsługiwanie niektórych miejsc docelowych (np. tych, do których udaje się szczególnie duża liczba pasażerów).
  - Aby uniknąć sytuacji, w których pasażerowie muszą dotykać drzwi lub przycisków, drzwi wagonów powinny otwierać się na każdej stacji automatycznie (lub powinny być otwierane zdalnie przez kierowcę).
  - Optymalizacja przepływów pasażerów na stacjach i w węzłach transportowych w celu uniknięcia zatłoczenia i godzin szczytu, a także w celu ograniczenia kontaktów, dzięki wykorzystaniu innowacyjnych technologii i aplikacji mobilnych (np. prognozowanie zatłoczenia oraz zagęszczenia pasażerów populacji w określonych miejscach, instalacja w drzwiach liczników zliczających pasażerów wraz z ograniczeniem dostępu po osiągnięciu maksymalnego poziomu, rezerwację terminów itp.) oraz zwiększeniu elastyczności godzin pracy.
63. Kwestią o podstawowym znaczeniu jest jasne informowanie o wszystkich zastosowanych środkach, tak aby ułatwić ich sprawne wdrożenie, uspokoić obywateli i podtrzymać ich zaufanie do transportu publicznego. Kampanie informacyjne (np. w postaci naklejek wskazujących, jak i gdzie należy się ustawiać) również okazały się skuteczne. Wiele środków, które mogą być wymagane (np. w zakresie zarządzania zatłoczeniem, dostępu do węzłów transportowych i pojazdów, utrzymania bezpiecznej odległości itp.) wiąże się ze skutkami, które wykraczają poza kompetencje podmiotów odpowiedzialnych za transport publiczny, i powinny one być opracowywane we współpracy z organami ds. zdrowia i innymi zainteresowanymi stronami, przy jasnym określeniu praw i obowiązków każdego z podmiotów. Dodatkowe koszty związane z tymi środkami mogłyby zostać uwzględnione w umowach o zamówienia publiczne na usługi.
64. Rozwiązania w zakresie mobilności współdzielonej: Przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie mobilności współdzielonej powinny podjąć różne działania w celu ochrony kierowców i pasażerów przed zakażeniem. Pojazdy z wypożyczalni samochodów powinny być starannie dezynfekowane po każdym wypożyczeniu, a pojazdy wykorzystywane w systemach wspólnego użytkowania samochodów powinny być dezynfekowane co najmniej raz w każdym dniu, w którym są wykorzystywane. Należy zintensyfikować dezynfekcję w przypadku usług świadczonych z wykorzystaniem stacji bazowych (np. współdzielonych rowerów). Wypożyczalnie hulajnóg i rowerów z napędem elektrycznym powinny poddawać takie pojazdy dezynfekcji najpóźniej w momencie doładowywania/wymiany akumulatora.
65. Mobilność oparta na aktywności fizycznej: Wiele europejskich miast podejmuje działania, dzięki którym mobilność oparta na aktywności fizycznej (tj. np. poruszanie się pieszo lub na rowerze) mogłaby stanowić bezpieczną i atrakcyjniejszą alternatywę w trakcie trwania pandemii COVID-19. Na obszarach miejskich można by rozważyć tymczasowe poszerzenia chodników oraz zwiększenie udziału tych części dróg, które są przeznaczone dla różnych form mobilności opartej na aktywności fizycznej, tak aby ułatwić obywatelom przemieszczanie się w bezpieczny i skuteczny sposób, przy jednoczesnym ograniczeniu prędkości pojazdów w obszarach o zwiększonym wykorzystaniu tego rodzaju form mobilności.
66. Na wyspecjalizowanych platformach i forach trwa już wymiana najlepszych praktyk, pomysłów i innowacji służących bezpiecznej mobilności na obszarach miejskich i podmiejskich w trakcie trwania pandemii COVID-19 i będzie ona miała kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju tego rodzaju form współpracy i wymiany wiedzy. Również Komisja zgromadzi przedstawicieli państw członkowskich, władz lokalnych oraz zainteresowanych stron działających w obszarze mobilności miejskiej w celu analizy wpływu pandemii, wyciągnięcia wniosków i podsumowania zebranych dotychczas doświadczeń oraz określenia szans dla przyszłej, bardziej zrównoważonej mobilności w UE, zgodnej z Europejskim Zielonym Ładem.

IV. Wniosek

67. Komisja będzie kontynuować współpracę z innymi instytucjami, agencjami i organami UE, państwami członkowskimi, zainteresowanymi stronami z sektora transportu i partnerami międzynarodowymi w celu koordynacji działań i ułatwienia stosowania niniejszych wytycznych w przejrzysty i obiektywny sposób. Komisja będzie w szczególności kontrolować, czy środki ograniczające rozprzestrzenianie się koronawirusa oraz ich stopniowe znoszenie nie osłabiają jednolitego rynku ani nie mają sprzecznych z Traktatami skutków dyskryminujących dla unijnych operatorów transportu i usługodawców, jak również czy nie prowadzą do dyskryminacji między obywatelami lub pracownikami unijnymi ze względu na ich przynależność państwową.
  68. Sytuacja nadal rozwija się dynamicznie, w związku z czym Komisja będzie kontynuować współpracę z właściwymi organami, organizacjami skupiającymi zainteresowane strony, operatorami transportu i podmiotami świadczącymi usługi transportowe, tak aby dostosowywać i aktualizować stosowane przez nas podejścia i środki z uwzględnieniem najnowszych zmian sytuacji epidemiologicznej, napływających opinii na temat skuteczności aktualnych środków oraz potrzeb obywateli UE i naszej gospodarki. Dopóki trwa pandemia COVID-19, organy publiczne, zainteresowane strony i obywatele muszą zachować czujność i utrzymywać wysoki poziom gotowości na wypadek ewentualnego wzrostu liczby zakażeń. W tym kontekście Komisja będzie stale monitorować stosowanie niniejszych wytycznych i w razie konieczności dokona ich aktualizacji w celu zapewnienia ich skuteczności w zmieniających się okolicznościach.
  69. Przy całej koncentracji na kwestii wznowienia usług transportowych i połączeń należy również wybiec myślami w przyszłość i dążyć do zrównoważonego i inteligentnego ożywienia unijnego sektora transportu, tak by odzyskał swoją siłę sprzed kryzysu, utrzymał konkurencyjność w skali światowej oraz w dalszym ciągu stanowił fundamentalną część unijnej gospodarki i życia obywateli Unii. Doświadczenia zebrane w trakcie kryzysu wywołanego przez COVID-19 zostaną uwzględnione w przyszłej strategii w sprawie zrównoważonej i inteligentnej mobilności, która zostanie przedstawiona jeszcze w 2020 r.
-

KOMUNIKAT KOMISJI**Skoordynowane podejście etapowe zmierzające do przywrócenia swobody przemieszczania się i zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych – COVID-19**

(2020/C 169/03)

I. WPROWADZENIE

Pandemia COVID-19 spowodowała niespotykany dotąd stan zagrożenia zdrowia we wszystkich krajach europejskich. Brak skutecznego sposobu leczenia lub szczepionki w połączeniu z wykładniczym wzrostem zakażeń w Europie od lutego 2020 r. sprawił, że wiele państw członkowskich UE i państw stowarzyszonych w ramach Schengen ⁽¹⁾ (zwanymi dalej „państwami członkowskimi”) wprowadziło daleko idące środki dotyczące całej społeczności, takie jak izolacja i utrzymywanie dystansu fizycznego. W prawie wszystkich państwach członkowskich jednym z tych środków były ograniczenia swobody przemieszczania się w celu ochrony zdrowia publicznego, w tym tymczasowe kontrole na granicach wewnętrznych ⁽²⁾. Ponadto na granicach zewnętrznych Unii wprowadzono ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE zgodnie z zaleceniami Komisji z dnia 16 marca ⁽³⁾, 8 kwietnia ⁽⁴⁾ i 8 maja ⁽⁵⁾ oraz wytycznymi z dnia 30 marca ⁽⁶⁾.

W ciągu ostatnich tygodni Komisja i państwa członkowskie zwiększyły zakres koordynacji, wspólnych działań i wymiany informacji. Przyczyniło się to do złagodzenia skutków wprowadzonych ograniczeń i umożliwiło przywrócenie niektórych aspektów funkcjonowania jednolitego rynku, w tym dostaw podstawowych towarów i usług w całej Europie oraz swobodnego przemieszczania się na potrzeby niezbędnych podróży transgranicznych. Wprowadzając te pierwsze środki, starano się wyważyć, z jednej strony, chęć opóźnienia rozprzestrzeniania się pandemii i zmniejszenia ryzyka nadmiernej presji na systemy opieki zdrowotnej, a z drugiej – konieczność ograniczenia negatywnego wpływu na swobodny przepływ osób, towarów i usług.

W miarę stopniowego polepszania się sytuacji w zakresie zdrowia publicznego szala powinna przechylać się w stronę powrotu do nieograniczonego swobodnego przemieszczania się i przywrócenia integralności strefy Schengen, która jest jednym z głównych osiągnięć integracji europejskiej. Zniesienie ograniczeń ma kluczowe znaczenie dla ożywienia gospodarczego. Ograniczenie swobodnego przemieszczania się i przywrócenie granic wewnętrznych jest szkodliwe dla jednolitego rynku i sprawnego funkcjonowania łańcuchów dostaw. Co więcej, zagraża to naszemu europejskiemu stylowi życia w Unii, gdzie obywatele mogą swobodnie przemieszczać się przez granice w celach zawodowych, naukowych, rodzinnych czy turystycznych. Musimy działać na rzecz przywrócenia tego kluczowego osiągnięcia europejskiej integracji.

Celem niniejszego komunikatu jest zachęcenie państw członkowskich do zaangażowania się w proces przywrócenia nieograniczonego swobodnego przemieszczania się w Unii. Przywrócenie swobodnego przemieszczania się i zniesienie kontroli na granicach wewnętrznych musi być procesem etapowym, uwzględniającym przede wszystkim życie i zdrowie obywateli. W związku z tym podstawowym warunkiem przywrócenia możliwości podróżowania będzie sytuacja epidemiologiczna. Dodatkowo wprowadzone zostaną środki, takie jak wymogi w zakresie bezpieczeństwa zdrowia w różnych środkach transportu i rodzajach zakwaterowania, w celu ograniczenia zagrożeń dla zdrowia. Wznowienie ruchu transgranicznego jest jednym z warunków koniecznych do przywrócenia turystyki i transportu.

Wraz z niniejszym komunikatem Komisja przedstawia pakiet środków mających na celu ożywienie ekosystemu turystycznego, jednego z najważniejszych czynników napędowych w Europie pod względem gospodarczym, społecznym i kulturowym. W niniejszym komunikacie przedstawiono, w jaki sposób stopniowe znoszenie krajowych i transgranicznych ograniczeń zgodnie z zasadą niedyskryminacji powinno iść w parze ze stopniowym przywróceniem swobodnego przemieszczania się Europejczyków i zniesieniem kontroli na granicach wewnętrznych.

⁽¹⁾ Państwa stowarzyszone w ramach Schengen to Islandia, Liechtenstein, Norwegia i Szwajcaria.

⁽²⁾ Zgodnie z pkt 18 wytycznych Komisji C(2020) 1753 z dnia 16 marca 2020 r. państwa członkowskie mogą przywrócić tymczasowe kontrole graniczne na granicach wewnętrznych, jeżeli jest to uzasadnione względami porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego. W skrajnie trudnej sytuacji państwo członkowskie może wskazać potrzebę przywrócenia kontroli granicznych jako reakcję na zagrożenie, jakie stwarza choroba zakaźna. Zgodnie z kodeksem granicznym Schengen państwa członkowskie muszą powiadamiać o przywróceniu kontroli granicznych.

⁽³⁾ COM(2020) 115 final.

⁽⁴⁾ COM(2020) 148 final.

⁽⁵⁾ COM(2020) 222.

⁽⁶⁾ Wskazówki dotyczące wprowadzenia w życie tymczasowego ograniczenia innych niż niezbędne podróży do UE, uproszczenia zasad tranzytu do celów repatriacji obywateli Unii oraz skutków dla wspólnej polityki wizowej, C(2020)2050, z dnia 30 marca 2020 r.

II. WSPÓLNY EUROPEJSKI PLAN DZIAŁANIA

W dniu 15 kwietnia 2020 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej wraz z przewodniczącym Rady Europejskiej ogłosili wspólny europejski plan działania prowadzący do zniesienia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się COVID-19 (zwany dalej „wspólnym planem działania”). Zawiera on szereg zaleceń dla państw członkowskich dotyczących stopniowego wycofywania wprowadzonych środków i wzywa do zastosowania podejścia etapowego, prowadzącego do przywrócenia nieograniczonej swobody przemieszczania się i zniesienia tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych, wprowadzonych przez większość państw członkowskich. Przewidziano w nim również zniesienie, w drugim etapie, ograniczeń dotyczących innych niż niezbędne podróży do UE przez granicę zewnętrzną, co podlega ciągłej ocenie Komisji.

Wspólny plan działania wzywa Komisję do nieprzerwanego 1) analizowania **proporcjonalności środków** wprowadzanych przez państwa członkowskie w związku z pandemią COVID-19 w miarę rozwoju sytuacji oraz 2) zwracania się o zniesienie środków uznanych za nieproporcjonalne, zwłaszcza gdy mają one wpływ na jednolity rynek. Podkreśla się w nim również, że **skoordynowane** znoszenie środków wprowadzonych z uwagi na COVID-19 jest przedmiotem wspólnego europejskiego zainteresowania. Pamiętając, że priorytetem jest obecnie walka z pandemią COVID-19 oraz z jej bezpośrednimi skutkami, europejskie społeczeństwa i gospodarki muszą jednocześnie powrócić do normalnego funkcjonowania. Zniesienie ograniczeń podróżowania i kontroli na granicach wewnętrznych powinno być oceniane równoległe z procesem znoszenia ograniczeń wewnątrz państw członkowskich. Wszystkie działania muszą być podejmowane z pełną świadomością ryzyka wywołania drugiej fali przenoszenia zakażenia w społeczności, co wymagałoby ponownego wprowadzenia bardziej rygorystycznych środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa. Jak wskazano we wspólnym planie działania, konieczne będzie również przyglądanie się sytuacji w krajach sąsiadujących z UE. Zgodnie z komunikatem Komisji „Wsparcie dla Bałkanów Zachodnich w kontekście pandemii Covid-19 i popandemicznej odbudowy” ⁽⁷⁾ Komisja jest gotowa blisko włączyć ten region w realizację wspólnego planu działania.

We wspólnym planie działania odniesiono się do trzech kwestii, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie, czy nadszedł czas, aby stopniowo znosić ograniczenia podróżowania i kontrole na granicach wewnętrznych: 1) kryteria epidemiologiczne; 2) możliwości systemów opieki zdrowotnej i 3) odpowiednie możliwości monitorowania. W tym kontekście doprecyzowano, że kontrole na granicach wewnętrznych i obowiązujące obecnie ograniczenia podróży należy znieść, gdy sytuacja epidemiologiczna będzie dostatecznie spójna, a zasady utrzymywania dystansu fizycznego będą stosowane powszechnie i w sposób odpowiedzialny. ⁽⁸⁾ We wspólnym planie działania ponownie podkreślono, że stopniowe znoszenie ograniczeń swobody przemieszczania się i otwieranie granic powinno w pierwszej kolejności dotyczyć pracowników transgranicznych i sezonowych, przy czym należy unikać wszelkiej dyskryminacji pracowników mobilnych w UE ⁽⁹⁾.

III. ZNIESIENIE OBOWIĄZUJĄCYCH NA GRANICACH WEWNĘTRZNYCH ŚRODKÓW POWSTRZYMUJĄCYCH ROZPRZESTRZENIANIE SIĘ COVID-19: KRYTERIA I ETAPY

Proces zmierzający do zniesienia ograniczeń podróżowania i kontroli na granicach wewnętrznych będzie wymagał oceny i wyważenia różnych kryteriów oraz uwzględnienia szczególnych sytuacji epidemiologicznych w każdym państwie członkowskim, które dodatkowo mogą różnić się w zależności od obszaru i regionu. Zastosowanie takiej obiektywnej podstawy ma zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania, że ograniczenia zostaną zniesione w niedyskryminujący sposób. Etapy proponowane w niniejszym komunikacie powinny być wprowadzane w sposób skoordynowany. Proces ten powinien być również elastyczny i powinien przewidywać możliwość ponownego wprowadzenia niektórych środków, jeżeli będzie tego wymagać sytuacja epidemiologiczna, bądź też umożliwić szybsze znoszenie środków, jeżeli sytuacja na to pozwoli. Harmonogram tego procesu będzie również zależał od przestrzegania przez obywateli środków utrzymywania dystansu fizycznego. Wszystkie etapy powinny opierać się na ocenie zmieniającej się sytuacji i stałym monitorowaniu kryteriów. W tym celu mechanizm koordynacji określony w sekcji IV będzie miał zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zarówno wzajemnego zaufania, jak i spójności operacyjnej.

III.1. Kryteria

Zniesienie ograniczeń podróżowania i kontroli na granicach wewnętrznych musi opierać się na dokładnej analizie sytuacji epidemiologicznej w całej Europie i w poszczególnych państwach członkowskich. Wprowadzane na szczeblu krajowym środki zmierzające do stopniowego zniesienia ograniczeń podróżowania powinny uwzględniać: a) ocenę podobieństwa sytuacji epidemiologicznej w państwach członkowskich w połączeniu z b) koniecznością stosowania środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa, w tym utrzymywania dystansu fizycznego, przy jednoczesnym budowaniu i utrzymywaniu zaufania w społeczeństwie oraz c) proporcjonalnością, czyli porównaniem korzyści wynikających z utrzymania

⁽⁷⁾ COM(2020) 315 final.

⁽⁸⁾ Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC) we współpracy z państwami członkowskimi będzie regularnie aktualizować mapę z danymi epidemiologicznymi na szczeblu regionalnym.

⁽⁹⁾ Wytoczne dotyczące korzystania ze swobodnego przepływu pracowników, przyjęte przez Komisję dnia 30 marca 2020 r.: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03))

powszechnych ograniczeń ze skutkami gospodarczymi i społecznymi, m.in. z wpływem na transgraniczną mobilność pracowników w UE i handel⁽¹⁰⁾. Kryteria te umożliwią zastosowanie etapowego, elastycznego i skoordynowanego podejścia do zniesienia kontroli i ograniczeń podróżowania.

Na podstawie konsultacji w ramach grupy informacyjnej „COVID-19/Grupa ds. Informacji o Koronawirusie odpowiedzialna za sprawy wewnętrzne” i po uwzględnieniu opinii naukowych Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC), Komisja zaleca państwom członkowskim uwzględnienie następujących aspektów i względów politycznych przy podejmowaniu decyzji o zniesieniu ograniczeń swobodnego przemieszczania się i kontroli na granicach wewnętrznych.

a) *Sytuacja epidemiologiczna*

Zgodnie z wytycznymi ECDC ograniczenia podróżowania na terenie UE powinny być zniesione najpierw na obszarach, na których sytuacja epidemiologiczna jest podobna oraz na których występuje wystarczający potencjał w zakresie szpitali, testowania, nadzoru i możliwości ustalania kontaktów zakaźnych. Jest to konieczne, aby zapobiec środkom dyskryminacyjnym i zapewnić, że w całej UE działania podejmowane są w sposób skoordynowany. Ponadto ECDC we współpracy z państwami członkowskimi opracowuje i będzie na bieżąco aktualizować mapę⁽¹¹⁾ przenoszenia zakażenia wirusem COVID-19, również na szczeblu niższym niż krajowy (poziom NUTS3). Mapa ta ma być źródłem informacji na szczeblu UE dla organów, przewoźników i usługodawców. Aby mogła być ona odpowiednio aktualizowana i używana jako rzetelne źródło informacji również przez obywateli, państwa członkowskie muszą przekazywać ECDC niezbędne informacje z nadzoru epidemiologicznego. Państwa członkowskie powinny przekazywać niezbędne dane bezpośrednio do ECDC lub za pośrednictwem Komitetu ds. Bezpieczeństwa Zdrowia, aby zapewnić jak najbardziej dokładne, porównywalne i skuteczne monitorowanie regionalne szybkości rozprzestrzeniania się wirusa, w tym wskaźników przenoszenia zakażenia i liczby zakażeń, liczby przyjęć na OIOM i liczby przeprowadzanych testów.

Aktualna sytuacja w poszczególnych państwach członkowskich lub regionach i obszarach musi być przedmiotem intensywnych i stale aktualizowanych kampanii informacyjnych. Ma to na celu zapewnienie, aby osoby przekraczające granice mogły planować i działać w oparciu o przejrzyste informacje oraz mając pełną świadomość sytuacji, co umożliwi im wzięcie osobistej odpowiedzialności za przestrzeganie zaleceń dotyczących zdrowia w trakcie podróżowania. Komisja będzie wspierać te działania komunikacyjne, publikując na swojej stronie internetowej między innymi wykaz aktualnie obowiązujących kontroli na granicach wewnętrznych⁽¹²⁾.

b) *Środki powstrzymujące rozprzestrzenianie się wirusa, w tym utrzymywanie dystansu fizycznego*

Warunkiem wstępnym zniesienia ograniczeń podróżowania, w tym za granicę, jest możliwość zapewnienia, że środki powstrzymujące rozprzestrzenianie się wirusa, takie jak utrzymywanie dystansu fizycznego, mogą być stosowane podczas całej podróży, od jej początku do końca, również na przejściach granicznych. W przypadku trudności z zapewnieniem utrzymywania dystansu fizycznego należy wprowadzić dodatkowe zabezpieczenia i środki prowadzące do równoważnego poziomu ochrony, zgodnie z zaleceniami wydanymi dla sektora transportu i hotelarsko-gastronomicznego⁽¹³⁾. W tym kontekście przydatne są aplikacje służące do ustalania kontaktów zakaźnych, które są zgodne z wydanymi niedawno wytycznymi Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC)⁽¹⁴⁾ oraz wytycznymi dotyczącymi aplikacji pomocnych w walce z pandemią COVID-19 w odniesieniu do ochrony danych⁽¹⁵⁾. Komisja i państwa członkowskie opublikowały protokół dotyczący zasad interoperacyjności w celu zapewnienia, aby dobrowolnie stosowane aplikacje służące do ustalania kontaktów zakaźnych mogły funkcjonować ponad granicami i były wiarygodne w całej Europie⁽¹⁶⁾.

W ramach ogólnej strategii deeskalacji oczekuje się znoszenia środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa, pozostanie jednak konieczność utrzymania niektórych środków, w tym indywidualnych środków utrzymywania dystansu fizycznego oraz organizacyjnych środków utrzymywania dystansu.

Wszystkie państwa członkowskie powinny utrzymać indywidualnie ukierunkowane środki mające na celu zmniejszenie ryzyka przenoszenia się wirusa⁽¹⁷⁾. Ogromne znaczenie ma testowanie i zwiększanie potencjału testowania, ustalanie kontaktów zakaźnych oraz stosowanie izolacji i kwarantanny w przypadku wykrycia podejrzewanych przypadków COVID-19. Państwa członkowskie mogą również rozważyć stosowanie testów – systematycznych, losowych czy też opartych na analizie ryzyka – jako sposobu monitorowania ryzyka ponownego rozprzestrzeniania się wirusa w odniesieniu do podróżnych wracających do domu.

⁽¹⁰⁾ Dotyczy np. przykład pracowników przygranicznych i sezonowych.

⁽¹¹⁾ <https://qap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html>

⁽¹²⁾ Zob. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/schengen/reintroduction-border-control_en

⁽¹³⁾ C(2020) 3139 i C(2020) 3251.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final z dnia 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ Protokół dotyczący zasad interoperacyjności dla dobrowolnie stosowanych aplikacji służących do ustalania kontaktów zakaźnych, 13 maja 2020 r.

⁽¹⁷⁾ Środki te powinny obejmować: ciągłe, powtarzane informowanie społeczeństwa, porady dla osób z objawami dotyczące izolacji i kontaktu ze służbą zdrowia, higienę rąk, odpowiednią etykietę przy kasłaniu czy kichaniu, utrzymywanie dystansu fizycznego, noszenie masek, które można uznać za środek kontroli źródła (tj. zapobieganie rozprzestrzenianiu wirusa drogą kropelkową przez osoby zakażone z objawami lub bez objawów).

ECDC, wspierane przez Komisję i państwa członkowskie, będzie w dalszym ciągu gromadzić odpowiednie informacje od państw członkowskich w celu uzyskania przeglądu środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa, w tym środków utrzymywania dystansu fizycznego, stosowanych w państwach członkowskich.

Obywatele muszą czuć się odpowiedzialni za ochronę zdrowia własnego i innych przez odpowiedzialne zachowanie. Wymaga to zastosowania przez państwa członkowskie, które zaczęły znosić ograniczenia podróżowania, skoordynowanego podejścia do środków utrzymywania dystansu fizycznego. Należy w jak największym stopniu unikać sytuacji, w której sprzeczne informacje powodują dezorientację i nieutrzymywanie dystansu fizycznego. W tym celu państwa członkowskie mogłyby na przykład zapewnić istnienie jednej wspólnej strony internetowej, na której podróżni mogliby zasięgnąć opinii przed wyjazdem. Państwa mogłyby także zagwarantować, że przy wjeździe na ich terytorium obywatele będą otrzymywać automatycznego SMS-a informującego o krajowym lub regionalnym punkcie informacyjnym, gdzie mogliby się dowiedzieć o specjalnych środkach i ograniczeniach stosowanych podczas pandemii COVID-19 oraz o tym, z kim należy się skontaktować w przypadku wystąpienia objawów wskazujących na COVID-19.

c) *Aspekty gospodarcze i społeczne*

Jednolity rynek to wspólna przestrzeń. Łańcuchy dostaw i dostawcy usług nie działają w obrębie niewidzialnych ścian, szczególnie w regionach przygranicznych. Środki wdrożone w celu ochrony zdrowia publicznego są oczywiście konieczne, lecz wiążą się z wysokimi kosztami gospodarczymi i społecznymi, a zatem powinny obejmować dogłębną analizę wpływu na jednolity rynek. Szczególnie w świetle bezprecedensowych wspólnych europejskich starań na rzecz ożywienia gospodarki ograniczenia muszą być skuteczne i proporcjonalne oraz nie powinny wykraczać poza to, co jest konieczne do powstrzymania pandemii i ochrony zdrowia publicznego.

Ogólnie rzecz biorąc, ograniczenia wprowadzone w celu ochrony zdrowia publicznego i zwalczania kryzysu spowodowanego przez COVID-19 wywołały poważne skutki gospodarcze i społeczne, powodując m.in. załamanie popytu na niektóre produkty i usługi, prowadzące do całkowitego zastoju w niektórych sektorach, jak np. w szeroko rozumianym ekosystemie turystycznym, jak również zakłócenia w łańcuchach dostaw i w swobodnym przepływie pracowników i usług przez granice.

W miarę jak państwom członkowskim udaje się ograniczyć rozprzestrzenianie się wirusa, powszechne ograniczenia w swobodnym przemieszczaniu się między regionami i obszarami w państwach członkowskich o podobnym ogólnym profilu ryzyka należy zastąpić bardziej ukierunkowanymi środkami, które byłyby uzupełnieniem środków utrzymywania dystansu fizycznego oraz skutecznego ustalania kontaktów zakaźnych i testowania wszelkich podejrzanych przypadków. Nadal należy traktować priorytetowo łagodzenie pozostałych ograniczeń dotyczących ruchu transgranicznego w kluczowych obszarach zdrowia, działalności społecznej i gospodarczej, aż do całkowitego przywrócenia swobodnego przepływu.

Ma to istotne znaczenie nie tylko dla powrotu do pełnego ożywienia gospodarczego, ale również dla względów społecznych i rodzinnych. Aby powstrzymać falę wirusa, wiele rodzin spędziło długi czas w separacji. Wiele osób, aby móc wnieść swój wkład w walkę z kryzysem, nie mieszka ze swoimi rodzinami ze względu na pracę w szpitalach, domach opieki, w sektorze rolnym czy usługowym. Kiedy tylko pozwoli na to sytuacja epidemiologiczna, należy zapewnić ludziom możliwość bezpiecznego podróżowania do swoich rodzin.

Kwestie te zostały omówione z przedstawicielami państw członkowskich. Poniższy diagram zawiera podsumowanie kryteriów i zasad skoordynowanego podejścia.

Kryteria i zasady skoordynowanego podejścia do usuwania ograniczeń swobodnego przemieszczania się oraz do znoszenia kontroli na granicach wewnętrznych

Względy gospodarcze i społeczne:

Zapewnienie łatwiejszego tranzytu
Opieka zdrowotna, pracownicy transgraniczni i przygraniczni, pracownicy sezonowi w rolnictwie, pracownicy branży transportu
Ważne względy rodzinne, powroty
Priorytetyzowanie transportu towarów i świadczenia usług
Działalność budowlana i wytwórcza
Inne względy gospodarcze
Wypoczynek i turystyka (domki letniskowe, hotele, parki)

Stopniowe podejście

Wymiana informacji

Jasny przekaz dla wszystkich zainteresowanych podmiotów i obywateli

Proporcjonalne i niedyskryminujące środki

Ciągłe monitorowanie środków

Budowanie wzajemnego zaufania

Sytuacja epidemiologiczna:

- ▶ Trwały spadek liczby nowych infekcji/tempa rozprzestrzeniania się, hospitalizacji (netto) i pacjentów na oddziałach intensywnej terapii
- ▶ Zdolności i gotowość krajowych systemów opieki zdrowotnej
- ▶ Testy, ustalanie kontaktów zakaźnych, izolacja i kwarantanna

Powstrzymanie rozprzestrzeniania się wirusa i utrzymywanie dystansu fizycznego:

- Kontrole stanu zdrowia, w razie potrzeby
- Środki ochrony osobistej
- Rozwiązania technologiczne, np. interoperacyjne, transgraniczne, dobrowolnie używane aplikacje służące do ustalania kontaktów zakaźnych
- Rozdzielanie pasażerów i inne dodatkowe zabezpieczenia/równoważne środki
- Koordynacja między państwem wyjazdu a państwem docelowym w odniesieniu do podróży lotniczych, promów itp.
- Ścisłe monitorowanie

III.2. Podejście etapowe

W swojej ocenie ryzyka ECDC stwierdza, że znoszenie środków zbyt szybko lub w sposób nieskoordynowany, bez odpowiedniego monitorowania i wystarczających zdolności systemów opieki zdrowotnej, może spowodować ponowny nagły wzrost przenoszenia zakażeń w społeczności ⁽¹⁸⁾. Z tego względu należy przewidzieć stopniowe znoszenie ograniczeń podróżowania i kontroli granicznych – podobnie jak stopniowemu rozluźnieniu podlegają ograniczenia krajowe. Proces ten można przeprowadzić w trzech etapach, z uwzględnieniem kryteriów wymienionych w sekcji III.1. Przechodzenie od etapu 0, który odpowiada obecnej sytuacji, do kolejnych etapów, powinno następować w sposób elastyczny, z możliwością wykonania, w razie potrzeby, kroku wstecz w przypadku zaostrzenia się sytuacji epidemiologicznej. W związku z tym należy wprowadzić odpowiednie plany gotowości, tak aby umożliwić szybkie przywrócenie środków lub znieść je wcześniej, niż przewidywano, w zależności od rozwoju sytuacji epidemiologicznej.

Przy stopniowym znoszeniu ograniczeń podróżowania można byłoby przewidzieć uwzględnienie praktycznych postępów w zapewnianiu utrzymywania dystansu fizycznego lub równoważnych środków powstrzymujących rozprzestrzenianie się wirusa w dziedzinach mających największe znaczenie dla podróżowania, w szczególności w różnych środkach transportu i rodzajach zakwaterowania. W wytycznych dotyczących stopniowego przywracania usług transportowych i połączeń oraz wytycznych dotyczących protokołów zdrowotnych w placówkach branży hotelarsko-gastronomicznej, które Komisja przyjęła wraz z niniejszym komunikatem ⁽¹⁹⁾, przedstawiono konkretne elementy, które mają ułatwić właściwym organom publicznym lub organizacjom branżowym dokładniejsze określenie środków zapewniających równoważny poziom ochrony, w szczególności w branży transportowej i turystycznej, a podmiotom gospodarczym mają ułatwić wprowadzenie tych środków w życie. W procesie podejmowania decyzji o zniesieniu ograniczeń podróżowania i kontroli na granicach wewnętrznych należy uwzględnić wdrażanie tych wytycznych i zasad w praktyce.

W odniesieniu do **turystyki i transportu** stopniowe znoszenie ograniczeń podróżowania i kontroli powinno również uwzględniać skutki gospodarcze i społeczne pandemii i związanych z nią środków profilaktycznych. Nowe wytyczne ⁽²⁰⁾, protokoły i normy dotyczące COVID-19 mogą zapewnić stosowanie wykonalnych, przystępnych pod względem kosztów i proporcjonalnych środków mających na celu ograniczenie ryzyka związanego z podróżowaniem. Te nowe protokoły i normy mogą dotyczyć: różnych środków transportu pasażerskiego, wynajmu samochodów, żeglarstwa rekreacyjnego, różnych rodzajów zakwaterowania, branży hotelarsko-gastronomicznej, atrakcji turystycznych, wystaw itp. Po skutecznym rozpoczęciu stosowania takich protokołów można by znieść ograniczenia podróżowania w odniesieniu do tych środków transportu i niektórych rodzajów działalności turystycznej, tak aby umożliwić planowanie podróży wakacyjnych, jak wspomniano we wspólnym planie działania.

— **Etap 0: Obecna sytuacja**

Z powodu pandemii COVID-19 wiele państw członkowskich wdrożyło szeroko zakrojone środki w ramach społeczności, w tym środki izolacji i utrzymywania dystansu fizycznego, co spowodowało drastyczne ograniczenie przemieszczania się osób, zarówno w granicach państw, jak i między państwami. Prawie wszystkie państwa członkowskie wprowadziły tymczasowe kontrole na granicach wewnętrznych w celu ochrony zdrowia publicznego. Ponadto, od czasu wytycznych Komisji z dnia 30 marca, na granicach zewnętrznych Unii zastosowano ograniczenia wszelkich podróży, które nie są niezbędne.

W odpowiedzi na poważne problemy spowodowane przywróceniem kontroli na granicach wewnętrznych i ograniczeniami podróżowania oraz aby zmniejszyć wpływ tej sytuacji na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, Komisja zmobilizowała wszelkie niezbędne zasoby i zapewniła koordynację na szczeblu UE. Ponadto Komisja przedstawiła praktyczne wytyczne mające na celu zapewnienie nieprzerwanego przepływu kluczowych towarów w całej UE za pośrednictwem uprzywilejowanych korytarzy, ułatwienie operacji lotniczego transportu towarów oraz zagwarantowanie swobodnego przepływu pracowników ⁽²¹⁾.

W wielu regionach UE zawody o krytycznym znaczeniu są wykonywane przez osoby, które mieszkają w jednym państwie członkowskim, a pracują w innym. Wprowadzone przez państwa członkowskie ograniczenia dotyczące przekraczania granic powodują zatem dodatkowe trudności i mogą utrudniać walkę z kryzysem związanym z COVID-19. Od czasu przyjęcia Wytycznych dotyczących korzystania ze swobodnego przepływu pracowników podczas pandemii COVID-19 sytuacja w terenie wprawdzie się poprawiła, jednak przekraczanie niektórych granic wewnętrznych nadal naraża poważnych problemów. Państwa członkowskie powinny zatem umożliwić pracownikom, w szczególności pracownikom branży transportowej, pracownikom przygranicznym, oddelegowanym z zagranicy i sezonowym, oraz usługodawcom przekraczanie granic i nieograniczony dostęp do miejsca pracy ⁽²²⁾. Powinno to mieć zastosowanie również w przypadkach, gdy tacy pracownicy i usługodawcy jedynie przejeżdżają przez dane państwo członkowskie. Państwa członkowskie powinny również informować pracodawców o konieczności zapewnienia odpowiedniej ochrony zdrowia i bezpieczeństwa.

⁽¹⁸⁾ Ocena ryzyka przeprowadzona przez ECDC.

⁽¹⁹⁾ C(2020) 3139 i C(2020) 3251.

⁽²⁰⁾ C(2020) 3139.

⁽²¹⁾ Przegląd wszystkich wytycznych można znaleźć na stronie https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/travel-and-transportation-during-coronavirus-pandemic_pl

⁽²²⁾ Niewyczerpujący wykaz zawodów o krytycznym znaczeniu można znaleźć w motywie 2 „Wytycznych dotyczących korzystania ze swobodnego przepływu pracowników podczas pandemii COVID-19”, przyjętych przez Komisję w dniu 30 marca 2020 r.: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52020XC0330(03))

Komisja ściśle współpracuje z Parlamentem Europejskim i Radą w celu jak najszybszego zakończenia trwającego przeglądu przepisów dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i 987/2009), który należy sprawnie zakończyć, aby zapewnić pracownikom mobilnym dotkniętym przez obecny kryzys, a zwłaszcza przez zamykanie granic, dobrze funkcjonujący system koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, oparty na zaktualizowanych przepisach gwarantujących przestrzeganie praw takich pracowników.

Wytyczne Komisji, o których mowa powyżej, zapewniły istotne złagodzenie skutków wprowadzonych ograniczeń dla jednolitego rynku i swobody przemieszczania się i powinny być stosowane aż do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i ogólnych ograniczeń podróżowania.

— ***Etap 1: Zmierzanie do przywrócenia swobody przemieszczania się przez częściowe zniesienie ograniczeń i kontroli na granicach wewnętrznych***

Należy stopniowo znosić ograniczenia podróżowania i kontrole graniczne **w całej UE**, o ile utrzyma się obecna pozytywna tendencja w rozwoju sytuacji epidemiologicznej w całej Europie, a w szczególności gdy osiągnięte zostanie wystarczająco niskie tempo przenoszenia zakażenia. W przypadku gdy nie będzie to od razu możliwe, ograniczenia podróżowania i kontrole graniczne należy znieść dla **regionów, obszarów i państw członkowskich**, które znajdują się w wystarczająco podobnej, pozytywnie się rozwijającej sytuacji epidemiologicznej. W przypadkach, w których sytuacja epidemiologiczna jest mniej zbliżona, można by stosować dodatkowe zabezpieczenia i inne środki oraz monitorowanie.

Pierwszym krokiem w tym kierunku byłoby zapewnienie, by krajowa sytuacja epidemiologiczna pozwalała na złagodzenie wewnętrznych ograniczeń swobody przemieszczania się. W odniesieniu do transportu transgranicznego musiałyby również zostać spełnione wymogi bezpieczeństwa dla różnych rodzajów transportu określone w Wytycznych dotyczących stopniowego przywracania usług transportowych i połączeń, a w przypadku mniej zbliżonych sytuacji epidemiologicznych można by zapewnić monitorowanie. Jeżeli państwo członkowskie postanowi zezwolić na podróżowanie na jego terytorium lub do określonych regionów i obszarów na jego terytorium, powinno to zrobić w sposób niedyskryminujący, umożliwiając podróżowanie ze wszystkich regionów lub państw UE o zbliżonej sytuacji epidemiologicznej.

Jeżeli nie podjęto jeszcze decyzji o całkowitym zniesieniu kontroli na granicach wewnętrznych, można również podjąć pewne działania rozpoczynające proces usuwania ograniczeń, takie jak zastąpienie systematycznych kontroli granicznych kontrolami opartymi na ocenie ryzyka lub miejscowymi działaniami policyjnymi.

Zniesienie ograniczeń swobody przemieszczania się oraz kontroli granicznych będzie wymagało między innymi ściślejszej koordynacji działań między państwami członkowskimi. Wszystkie państwa członkowskie muszą być informowane przed wprowadzeniem jakichkolwiek nowych rozwiązań i nie może być wątpliwości co do tego, że wszelkie decyzje o selektywnym charakterze dotyczące ograniczeń podróżowania do określonych regionów państwa członkowskiego lub z tych regionów podejmowane są w sposób w pełni obiektywny. Wszelkie ograniczenia, które planuje się pozostawić, powinny opierać się wyłącznie na względach zdrowia publicznego i powinny być opracowane w sposób proporcjonalny i niedyskryminujący. Jeżeli państwo członkowskie podejmie bowiem decyzję o zniesieniu ograniczeń dotyczących przemieszczania się do innego państwa członkowskiego i z tego państwa lub w odniesieniu do regionów lub obszarów takiego państwa członkowskiego, decyzja ta musi być stosowana, bez dyskryminacji, do wszystkich obywateli UE i wszystkich mieszkańców tego państwa członkowskiego, niezależnie od ich obywatelstwa, i powinna mieć zastosowanie do wszystkich części Unii znajdujących się w zbliżonej sytuacji epidemiologicznej. Zniesienie kontroli nie powinno ograniczać się do bliskości geograficznej sąsiadujących państw członkowskich, lecz opierać się na porównywalnych sytuacjach epidemiologicznych i stopniu wdrożenia wytycznych dotyczących zdrowia w regionach, niezależnie od ich bliskości geograficznej. Należy ułatwiać niezakłócony tranzyt, zarówno w celach zawodowych, jak i osobistych.

Możliwość bezproblemowego i bezpiecznego podróżowania jest ważna ze względów zawodowych, ale również **ze względów osobistych, takich jak kontakty rodzinne**. Kryzys wymusił długie okresy separacji między członkami rodziny żyjącymi w różnych państwach członkowskich, spośród których wielu wniosło istotny wkład w walkę z wirusem. Umożliwienie bezpiecznego jednoczenia rodzin we wszystkich państwach członkowskich o zbliżonej sytuacji epidemiologicznej będzie miało istotne znaczenie dla uhonorowania tego wkładu.

— ***Etap 2: Całkowite zniesienie ograniczeń i kontroli na granicach wewnętrznych***

Ten ostatni etap, gdy sytuacja epidemiologiczna w całej UE będzie wystarczająco pozytywna i jednolita, będzie polegał na zniesieniu wszelkich ograniczeń i kontroli na granicach wewnętrznych związanych z COVID-19, przy jednoczesnym utrzymaniu niezbędnych środków ochrony zdrowia (higiena osobista, utrzymywanie dystansu fizycznego itp.) w obrębie (części) terytoriów państw członkowskich i prowadzeniu szeroko zakrojonych kampanii informacyjnych. Nie ulega wątpliwości, że aby można było w pełni przywrócić swobodny przepływ osób, towarów i usług, muszą być spełnione wymogi bezpieczeństwa dla środków transportu i rodzajów zakwaterowania, określone w wytycznych.

IV. MECHANIZM KOORDYNACJI

Komisja może odgrywać rolę wspierającą i koordynującą w przygotowywaniu decyzji o zniesieniu ograniczeń swobody przemieszczania się i kontroli na granicach wewnętrznych, jednak to państwa członkowskie oceniają własną sytuację w oparciu o kryteria wskazane powyżej i podejmują decyzje o zniesieniu ograniczeń. Podobnie jak w przypadku decyzji w sprawie przywrócenia tymczasowych kontroli na granicach wewnętrznych, decyzje o zniesieniu tych kontroli powinny być podejmowane w porozumieniu z innymi państwami członkowskimi, w szczególności z tymi, których dana decyzja bezpośrednio dotyczy.

Od początku pandemii Komisja i państwa członkowskie prowadziły regularną wymianę informacji i dobrych praktyk na różnych forach, zarówno na poziomie merytorycznym – za pośrednictwem Grupy ds. Informacji o Koronawirusie odpowiedzialnej za sprawy wewnętrzne, jak i na szczeblu politycznym – w ramach zwoływanych przez Komisję regularnych spotkań w formie wideokonferencji. Utrzymanie ścisłej koordynacji między państwami członkowskimi, opartej na wzajemnym zaufaniu i dążeniu do osiągnięcia wspólnych celów, jest sprawą najwyższej wagi i powinno nadal być elementem stopniowego podejścia. Komisja będzie zatem dalej udostępniać te fora na potrzeby wymiany informacji i dobrych praktyk w celu wspierania i przygotowania procesu podejmowania decyzji dotyczących skoordynowanego i stopniowego znoszenia ograniczeń swobody przemieszczania się i kontroli na granicach wewnętrznych.

Należy wzmocnić koordynację wymiany informacji w ramach strategii wyjścia oraz w następstwie prac Grupy ds. Informacji o Koronawirusie w celu zapewnienia ukierunkowanego i spójnego podejścia do znoszenia ograniczeń swobody przemieszczania się i kontroli na granicach wewnętrznych, zgodnego z przepisami i zasadami UE, przy jednoczesnym zapewnieniu poszczególnym państwom niezbędnej elastyczności.

Aby uniknąć tworzenia nowego mechanizmu lub platformy koordynacji, Komisja proponuje opracowanie konkretnych zaleceń w ramach istniejących i sprawdzonych mechanizmów. Można to przeprowadzić na przykład w ramach zintegrowanych uzgodnień UE dotyczących reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych (IPCR) – obecnie w trybie pełnej aktywizacji. Rada mogłaby zintensyfikować nieformalną koordynację między państwami członkowskimi a Komisją, między innymi celem przygotowania ukierunkowanych zaleceń. Komisja będzie oczywiście nadal odgrywać swoją rolę instytucjonalną, między innymi ułatwiając wymianę informacji i najlepszych praktyk na poziomie merytorycznym.

V. PODSUMOWANIE

Niniejszy komunikat kładzie podwaliny pod wsparcie dla państw członkowskich w ich wysiłkach na rzecz zniesienia ograniczeń swobody przemieszczania się i kontroli na granicach wewnętrznych. Biorąc pod uwagę ciągle zmieniającą się i dynamiczną sytuację w zakresie kryzysu związanego z pandemią COVID-19, Komisja będzie kontynuowała wymianę informacji z państwami członkowskimi na poziomie merytorycznym, a następnie, w razie potrzeby, na szczeblu politycznym. Jak podkreślono we wspólnym planie działania, stosowane podejście będzie starannie wyważone, skoordynowane i stopniowe. Komisja będzie też nadal analizować proporcjonalność środków stosowanych przez państwa członkowskie w związku z pandemią COVID-19 w odniesieniu do granic wewnętrznych i zewnętrznych oraz ograniczeń podróżowania; zamierza także interweniować, wnosząc o zniesienie środków uznanych za nieproporcjonalne.

Choć jest jasne, że decyzja o przywróceniu swobody przemieszczania się przez zniesienie kontroli granicznych i ograniczeń podróżowania to kwestia bardzo delikatna, to stanowi ona zasadniczy element stopniowego znoszenia ograniczeń nałożonych na obywateli i przedsiębiorstwa. Opóźnienie tego procesu bardziej, niż to jest konieczne ze względów zdrowia publicznego, stanowiłoby poważne obciążenie nie tylko dla funkcjonowania jednolitego rynku, ale również dla życia milionów obywateli UE pozbawionych korzyści wynikających ze swobody przemieszczania się, która jest jednym z najważniejszych osiągnięć Unii Europejskiej. Przywrócenie sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku jest kluczowym warunkiem ożywienia gospodarek w UE, a zwłaszcza ważnego ekosystemu turystycznego i transportu.

Komisja jest gotowa do współpracy z państwami członkowskimi w ramach Grupy ds. Informacji o Koronawirusie odpowiedzialnej za sprawy wewnętrzne oraz zintegrowanych uzgodnień UE dotyczących reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych celem uutorowania drogi do etapów 1 i 2, gdy tylko pozwolą na to warunki, z myślą o ogólnym celu, jakim jest przywrócenie integralności strefy Schengen oraz powrót do nieograniczonego, pozbawionego granic państwowych, swobodnego przepływu osób, pracowników, towarów i usług w UE.

ISSN 1977-1002 (wydanie elektroniczne)
ISSN 1725-5228 (wydanie papierowe)

Urząd Publikacji Unii Europejskiej
2985 Luksemburg
LUKSEMBURG

PL